

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

บทคัดย่อ
ของ
ชุตีมาพร อินทร์น้อย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2549

ชุดิมาพร อินทร์น้อย. (2549). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษาของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
(ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะ
กรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ
เย็นสบาย.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษาของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
2548 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา ใช้ในการทดสอบการสร้างสรรค์
ผลงานศิลปะของนักเรียน ก่อนและหลังของการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 20 ชั่วโมง สร้างขึ้นตอนตามแนวการสอน
แบบโครงงาน

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความเที่ยงตรงของแบบ
ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าสถิติ $t - test$
Dependent Samples

การศึกษาพบว่า

ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชา
ศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านความคิด
สร้างสรรค์และจินตนาการดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชา
ศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านความคิด
สร้างสรรค์และจินตนาการของนักเรียนดีขึ้น

ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัด
กิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ดีขึ้น
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบ
โครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนดีขึ้น

ด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชา
ศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านกระบวนการ
สร้างสรรค์งานศิลปะดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดย
การจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านกระบวนการ
สร้างสรรค์งานศิลปะของนักเรียนดีขึ้น

ด้านความสำเร็จของผลงาน นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านความสำเร็จของผลงานดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านความสำเร็จของผลงานของนักเรียนดีขึ้น

พิจารณาโดยรวม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

THE STUDY OF PRATHOMSUKSA IV STUDENTS' ACHIEVEMENT
OF ART LEARNING WITH PROJECT WORK ACTIVITIES

AN ABSTRACT
BY
CHUTIMAPHORN INNOY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master or Arts Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University
May 2006

Chutimaporn Innoy. (2006). The study of pratomsuksa iv students' achievement of Art Learning with Protect Work Activities. Thesis (Educational Arts). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Wannarat Tungchareon , Asst. Prof. Amnart Yensabye.

The purposes of this research are to study of student of pratomsuksa IV students' achievement of Art Learning with Protect Work Activities.

The subjects in this research are student, grade 4 in semester 2, academic 2005 at Wat Suk Jai, Klongsamwa, and Bangkok of 34 peoples.

The instrument of this research consists of:

Educational arts accomplishment evaluation form is for testing the creative arts of students, in both pre-post Protect Work Activities.

Project learning administration plan are 20 hours, creating by project program procedure.

Data analysis is by average, standard deviation, accurate index of educational accomplishment form and educational comparison and differential comparison on statistics t – test dependent Samples.

The study has found that:

On imagine and creative, the experimental group student has studied arts with Protect Work Activities. There is arts learning capacity on creative and imagine better as significantly statistics on .05 level. That shows that arts educational in creative and imagine are better.

On imagine and creative, the experimental group student has studied arts with Protect Work Activities. There is material selection better as significantly statistics on .05 level. That shows that material selection is better.

On creative arts process, the experimental group student has studied arts with Protect Work Activities. There is creative arts process as significantly statistics on .05 level. That shows that creative arts process is better

On result successful, the experimental group student has studied arts with Protect Work Activities. There is result successful better as significantly statistics on .05 level. That shows that result successful is better

The overall consideration is found that experimental group student has been received an educational arts with Protect Work Activities. There is ability to study educational arts by 4 parts are better as significantly statistics on .05. That shows that the accomplishment of educational arts with Protect Work Activities. of all 4 parts by post-educational student is higher than pre-educational.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชุตีมาพร อินทร์น้อย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ วรณรัตน์ ตั้งเจริญ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำนาจ เย็นสบาย กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษา เสนอแนวความคิด และผลักดันการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พงษ์ ศรีเศรษฐศิริและผู้ช่วยศาสตราจารย์ นวลลออ ทินานนท์ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะแนวทาง เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยและขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ชุตินา วรณศิริ ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนแบบโครงการ รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า อาจารย์ประพันธ์ กิรัมย์ และอาจารย์ประสารท ยินดี ที่ให้คำแนะนำในการสร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ขอขอบพระคุณ คุณศิริศศิธร กัญโส ที่ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือตลอดจนอำนวยความสะดวกในการศึกษาด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อฉลองและคุณแม่ทองคำ อินทร์น้อย บิดามารดาผู้ให้กำเนิด พันตำรวจโทอุทัย คุณปวีณา และจำสิบเอกรังษี เขาวนไว คุณอมรรัตน์ อินทร์น้อย ผู้ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมาและขอบคุณ เพื่อน พี่ น้อง วิชาเอกศิลปศึกษาทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ชุตินาพร อินทร์น้อย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวพระ	
ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.....	8
เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	9
บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	12
บทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน	
เป็นสำคัญ.....	13
ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.....	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปะ.....	14
หลักสูตรประถมศึกษากับวิชาศิลปศึกษา.....	14
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544...	15
ครูกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปะ.....	18
ครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็ก.....	19
กิจกรรมศิลปะ.....	22
การสอนศิลปะในโรงเรียนประถม.....	24
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโครงงาน.....	26
ความหมายของการสอนแบบโครงงาน.....	26
โครงงานกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	27
โครงงานกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544	32
ความสำคัญของการสอนโครงงาน.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ประเภทของโครงการ.....	34
	เทคนิคการสอนโครงการ.....	36
	ลำดับขั้นตอนของการสอนโครงการ.....	38
	การประเมินโครงการ.....	38
	ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบโครงการ.....	39
	บทบาทของครูผู้สอนวิชาโครงการ.....	40
	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	41
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
	การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	76
	ความสำคัญของการวิจัย.....	76
	ขอบเขตของการวิจัย.....	76
	การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
	วิธีการดำเนินการทดลอง.....	77
	วิเคราะห์ข้อมูล.....	77
	สรุปผลการวิจัย.....	78
	อภิปรายผล.....	79
	ข้อเสนอแนะ.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก.....	90
ภาคผนวก ข.....	94
ภาคผนวก ค.....	100
ภาคผนวก ง.....	107
ภาคผนวก จ.....	114
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โครงการกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	28
2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	46
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการตรวจสอบความเหมาะสม แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา.....	50
4 กำหนดการสอน.....	54
5 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาโดย การจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนก่อนและหลัง ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ.....	57
6 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาโดย การจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนก่อนและหลัง ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์.....	58
7 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาโดย การจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนก่อนและหลัง ด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ.....	58
8 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาโดย การจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนก่อนและหลัง ด้านความสำเร็จของผลงาน.....	59
9 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาโดย การจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนก่อนและหลัง ด้านความสำเร็จของผลงานรายด้านและโดยรวม.....	59

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แนวการดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	10
2 การเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 10.....	60
3 การเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 12.....	60
4 การเขียนภาพระบายสีด้วยสีน้ำบนไม้ไอศกรีมจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 19.....	61
5 การเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 20.....	61
6 การเขียนภาพระบายสีด้วยสีน้ำบนไม้ไอศกรีมจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 21.....	61
7 การเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 24.....	62
8 การเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 29.....	62
9 การเขียนภาพระบายสีจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 31.....	62
10 การเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 32.....	63
11 การปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 2.....	64
12 การปั้นดินเหนียวจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 3.....	64
13 การแกะสลักสับปะรดจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 9.....	65
14 การปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 11.....	65
15 การปั้นกระดาษจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 13.....	65

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
16 การปั้นดินเหนียวจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 15.....	66
17 การปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 16.....	66
18 การปั้นกระดาษจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 28.....	66
19 การปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 30.....	67
20 การปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 33.....	67
21 การปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 34.....	67
22 การพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 1.....	69
23 การพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 4.....	69
24 การพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 5.....	69
25 การพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 6.....	70
26 การพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 7.....	70
27 การพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 8.....	70
28 การพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 22.....	71
29 การออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 14.....	72

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
30 การออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 17.....	72
31 การออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 18.....	73
32 การออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 23.....	73
33 การออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 25.....	73
34 การออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 26.....	74
35 การออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 27.....	74

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกในยุคปัจจุบันนั้นเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายกับกระแสโลกโดยปัจจัยสำคัญที่เผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้แก่ คุณภาพของคน

การศึกษาถือเป็นกระบวนการสำคัญที่สุดของการพัฒนาคุณภาพของคนและการศึกษาก็ยังเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตเพราะทุกช่วงเวลาของชีวิตคนนั้นจะเกิดการเรียนรู้อยู่เสมอ การพัฒนาการศึกษาของคนไทยในช่วงที่ผ่านมาที่ผ่านมานั้นรัฐไม่สามารถสร้างคนให้มีคุณภาพและศักยภาพที่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นรัฐจึงได้พยายามที่จะปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยการปฏิรูปการศึกษาหลายประการไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปหลักสูตร เป็นต้น

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นี้ เราเชื่อกันว่าจะเป็นการสร้างมิติใหม่ทางการศึกษาให้เกิดขึ้นในสังคมไทยได้แต่มีติดังกล่าวนี้นี้จะต้องเกิดจากความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายเริ่มกันตั้งแต่หลายหน่วยงานด้วยกันทั้งภาครัฐและเอกชน นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีการทำความเข้าใจในเรื่องของการศึกษาให้ถ่องแท้ มีการร่วมคิดร่วมทำให้เป็นแนวทางปฏิบัติตลอดจนวิธีการจัดการศึกษาเพื่อให้สังคมของไทยนี้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมกับสังคมไทยอย่างแท้จริง

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา รัฐได้กำหนดไว้ว่าการศึกษาจะต้องมุ่งพัฒนาคนให้เต็มไปด้วยศักยภาพ โดยต้องให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 12 – 16) การจัดการเรียนการสอนจะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัตินี้จะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

การจัดการเรียนการสอนในลักษณะเดิมที่เรียกว่า “การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” คำนี้ครูผู้สอนหลายท่านยังไม่สามารถทำความเข้าใจได้โดยแท้ ทำให้ครูนั้นเกิดความสับสนว่าตนเองต้องใช้วิธีการสอนอย่างไรซึ่งความจริงการจัดการศึกษาของไทยนั้นก็ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมานานแล้วแต่ภายหลังการปฏิรูปการศึกษามีผลบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มีการกำหนดคำว่า “เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ขึ้นจึงทำให้ครูหลายท่านเกิดความสับสนว่า การที่ผู้สอนสอนในปัจจุบันนั้นอาจไม่ใช่การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปัจจุบันนักการศึกษาจึงได้เปลี่ยนจากคำว่า “ศูนย์กลาง” เป็นคำว่า “สำคัญ” การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดอย่างอิสระ เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเลือกวิธีการสอนที่จะนำมาใช้ในการสอนนั้น ครูควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัย โดยอาจจะมีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรต้องการ

วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยหรือด้อยไปกว่าวิชาอื่นๆ เพราะสามารถทำให้ผู้เรียนฝึกในเรื่องต่างๆ รู้จักการแก้ปัญหาในการทำงานให้เป็น หัดให้เป็นคนมีระเบียบ รู้จักรักสวย รักงาม มีสุนทรียะในการรับรู้เมื่อมองเห็นสิ่งต่างๆ มีความซาบซึ้ง รู้จักการนำความรู้ที่ได้จากวิชาศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาได้เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาจมีหลายอย่างไม่ว่าจะเกิดกับตัวผู้เรียนเองหรือแม้แต่กับครูผู้สอนเองก็ตาม โดยเฉพาะเกี่ยวกับการขาดแคลนครูที่มีความรู้ด้านศิลปะโดยตรง เพราะเมื่อครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะอย่างแท้จริงแล้วผลกระทบที่ได้รับโดยตรงก็คือผู้เรียนนั่นเอง ความเชื่อที่ว่า ใครๆก็สอนศิลปะได้เพียงแต่เอาของมาตั้งแล้วเขียนตาม ใครเขียนเหมือนก็เอาไปเต็ม ไม่เหมือน.....ตก ความคิดเช่นนี้ต้องยกเลิกและเป็นหน้าที่ของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องหวนกลับมาพิจารณาการขาดแคลนบุคลากรครู ศิลปศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจังมากกว่าที่เป็นอยู่ (อำนาจ เย็นสบาย.2545:67) วิธีการสอนจัดเป็นกระบวนการเทคนิคการสอนซึ่งก็มีมากมายหลายวิธีการสอนด้วยกัน และเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็จะมีทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ครูได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนมากที่สุด

กิจกรรมศิลปศึกษา เป็นวิชาหนึ่งมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมีกระบวนการทำงานอย่างมีระบบ ผลงานที่ได้จึงจะเป็นผลงานที่ดีและมีความคิดสร้างสรรค์

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ได้มองเห็นถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษา ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับต่ำ โดยดูได้จากการสอบวัดผลปลายภาคเรียนซึ่งสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายนอก เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2547 ของการประเมินโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จากสำนักการศึกษารับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน)สมศ.โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 433 โรงเรียนเป็นสังกัดแรกที่ได้รับการประเมินครบ 100 เปอร์เซนต์ และเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2547 เพื่อเป็น

การให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการจัดการบริหารการศึกษาและได้สะท้อนถึงจุดที่ควรพัฒนา และปรับปรุง การประเมินคุณภาพได้ประเมิน 14 มาตรฐาน โดยแบ่งเป็น ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ผลการประเมินปรากฏว่า อยู่ในระดับดี 11 มาตรฐาน ระดับพอใช้ 2 มาตรฐาน และต้องปรับปรุง 1 มาตรฐาน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2548: 9)

จากผลสรุปดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยทราบว่าในมาตรฐานที่ 4 ด้านผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์นั้น เป็นมาตรฐานที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน ซึ่งเป็นระดับที่ควรปรับปรุง ทำให้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนใน วิชาศิลปศึกษาควรจะมีมุ่งเน้น ส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ มีทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีการวางแผนและลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง จึงจะทำให้การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาประสบผลสำเร็จ

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ ก็ เป็นเรื่องสำคัญตามที่มาตรฐานที่ 4 ได้กำหนดไว้ เพราะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพใน ด้านคุณลักษณะนิสัย คิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และมีจินตนาการทางศิลปะ เป็นคนที่มี จิตใจที่งดงาม เห็นคุณค่าของศิลปะ มีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์แล้วถ่ายทอดออกมาเป็น ผลงานศิลปะได้อย่างมีศักยภาพ สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเพื่อให้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ได้กำหนดไว้ดังสาระสำคัญของ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตรา : 4 ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการ ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆอย่างสมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาวะแวดล้อม สื่อการ เรียน อันควมความสามารถให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมๆกันจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (ชาติรี เกิดธรรม.2545: 5)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นั้น ได้ส่งผลต่อการปฏิรูป หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านความคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ของกลุ่มวิชาทั้ง 8 กลุ่มวิชา กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆของการปฏิรูปหลักสูตรทั้งระบบ อย่างไรก็ตามกลุ่มวิชา ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ หรือเรียกโดยรวมว่า ศิลปะนั้นถือเป็นกลุ่มวิชา 1 ใน 8 ที่จะต้องมี การปฏิรูปการเรียนรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปสังคมทั้งระบบ (วิรุณ ตั้งเจริญ.2548:127)

จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ในเรื่องการจัดหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกช่วงชั้น จัดทำโครงงานในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 โครงงานและได้กำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ของช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ว่าควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงงาน การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเองสามารถสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ.2544 : 22)

การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจให้ตรงกับความถนัดและความสามารถของตนเอง ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการอื่นๆ ที่เป็นระบบไปใช้ในการหาคำตอบในเรื่องนั้นๆ และในการจัดกิจกรรมโครงงานก็สามารถทำได้ทุกระดับชั้นและจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบโครงงานก็แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สำหรับเรื่องที่นักเรียนสนใจและชอบปฏิบัติกิจกรรมโครงงาน

จากเหตุผลดังกล่าว ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูสอนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยจัดกิจกรรมแบบโครงงาน เพราะจากการวัดผลและประเมินผลในการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนนั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ และการแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ซึ่งผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมการทำโครงงานแล้วนักเรียนจะสามารถใช้ความรู้ที่ได้จากการเรียนโครงงานมาใช้ในการเรียนวิชาศิลปศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ตลอดจนเพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 อีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 34 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมแบบโครงงาน หมายถึง วิชาศิลปะที่จัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานศิลปะ รู้จักชื่นชมในผลงานของตนเองและผู้อื่นซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ สามารถพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม อันจะเป็นการสร้างและส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีการแสดงออกได้อย่างเสรี นำความรู้ทางศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา หมายถึง คะแนนของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน นักเรียนที่ปฏิบัติงานได้คะแนนมากตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถือว่ามีสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และนักเรียนที่ปฏิบัติงานได้คะแนนน้อย ถือว่ามีสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ โดยมุ่งประเมินผลด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และด้านความสำเร็จของผลงาน

ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 1 ชิ้นงาน ด้วยการให้นักเรียนเลือกจากหน่วยการเรียนรู้ 4 เรื่อง คือ การเขียนภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้นและ

การแกะสลัก และการออกแบบเศษวัสดุ ตามที่นักเรียนสนใจมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะคนละ 1 ชิ้นงาน โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อเรื่อง สัตว์ที่ฉันรัก ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 2 ชั่วโมง โดยวัดระดับคุณภาพของเกณฑ์ช่วงคะแนนดังนี้โดยพิจารณาคุณภาพของการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

16 - 20	คะแนน	ระดับคุณภาพของเกณฑ์ หมายถึง	ดีมาก
11 - 15	คะแนน	ระดับคุณภาพของเกณฑ์ หมายถึง	ดี
6 - 10	คะแนน	ระดับคุณภาพของเกณฑ์ หมายถึง	พอใช้
0 - 5	คะแนน	ระดับคุณภาพของเกณฑ์ หมายถึง	ปรับปรุง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำหัวข้อตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
 - 1.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.2 เทคนิคของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.3 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.4 บทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.5 ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
 - 2.1 หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา
 - 2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
 - 2.3 ครูกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
 - 2.4 ครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็ก
 - 2.5 กิจกรรมศิลปะ
 - 2.6 การสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา
3. เอกสารที่เกี่ยวกับการสอนแบบโครงงาน
 - 3.1 ความหมายของการสอนแบบโครงงาน
 - 3.2 โครงงานกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - 3.3 โครงงานกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
 - 3.4 ความสำคัญของการสอนแบบโครงงาน
 - 3.5 ประเภทของโครงงาน
 - 3.6 เทคนิคการสอนแบบโครงงาน
 - 3.7 ลำดับขั้นตอนของการสอนแบบโครงงาน
 - 3.8 การประเมินโครงงาน
 - 3.9 ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบโครงงาน
 - 3.10 บทบาทของครูผู้สอนวิชาโครงงาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบโครงงาน

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

1.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้หลักการสำคัญในการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 9)

ดังนั้น การจัดการศึกษาที่กล่าวว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด อาจมีหลายคนสงสัยว่า การจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่นี้ จะดำเนินการไปในทิศทางใด และจะประสบความสำเร็จเพียงใด

ความจริงแล้ว Child Centered เกิดขึ้นในประเทศไทยมานานแล้ว ราว พ.ศ.2495 โดย ศ.ดร.สาโรช บัวศรี ได้นำเรื่องนี้มาสอนที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ในปัจจุบัน) โดยได้แนวคิดหลักว่า “จุดศูนย์กลางของการเรียนอยู่ที่ผู้เรียน” โดยนำพุทธปรัชญามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (วารสารวิชาการ. เดือนมิถุนายน 2544 : 24)

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้มีข้อกำหนดเพื่อเป็นการแก้ปัญหา โดยได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาได้ว่า ต้องยึดหลักของผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และให้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดโดยไม่ใช้คำว่า “การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” แต่ใช้คำว่า “ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” ซึ่งมักเรียกกันว่า “เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” แทน ซึ่งก็คือเรื่องเดียวกัน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะทำให้ผู้เรียนได้คิดได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการและมีความสุขในการเรียนรู้ ในช่วงแรกของการปฏิรูปการเรียนรู้ เราใช้คำว่า การสอนเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นเทคนิคการสอนซึ่งเป็นแนวคิดจากฐานปรัชญาพัฒนาการที่เชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีต้องทำให้ผู้เรียนสร้างองค์แห่งความรู้ด้วยการค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เกิดการแก้ปัญหาและสนองความสนใจของตนเอง ผู้เรียนได้ลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้การช่วยเหลือแนะนำจากครู

สำเร็จ จันทรโอกุล (2541 : 35) ได้ให้ความหมายของการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางว่า หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนโดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วัฒนา มัคคสมัน (2541 : 25) ได้ให้ความหมายของการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสร้างองค์แห่งความรู้ให้เกิดขึ้นได้

ด้วยตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติในเรื่องที่ตนสนใจ และสามารถนำความรู้ที่เรียนมานั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

นิตินันท์ วิธิตชลชัย (2542 : 9) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนแบบ เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางว่า หมายถึง การเรียนการสอนที่ริเริ่มขึ้นมาจากเด็ก โดยเด็กเป็นผู้คิด ผู้เรียน ซึ่งในการคิดอิสระของเด็กนี้จะมีประเด็นและจุดประสงค์ของการคิดว่า เด็กจะเรียนรู้อะไร โดยครูเป็นผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก (facilitator) ของการเรียนการสอน ด้วยการวางแผนการเรียนการสอน และจัดการอุปกรณ์หรือแม้แต่เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความต้องการ การเรียนของเด็ก และทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้สูงสุด

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 20) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นการกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัด ประเมินผลกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

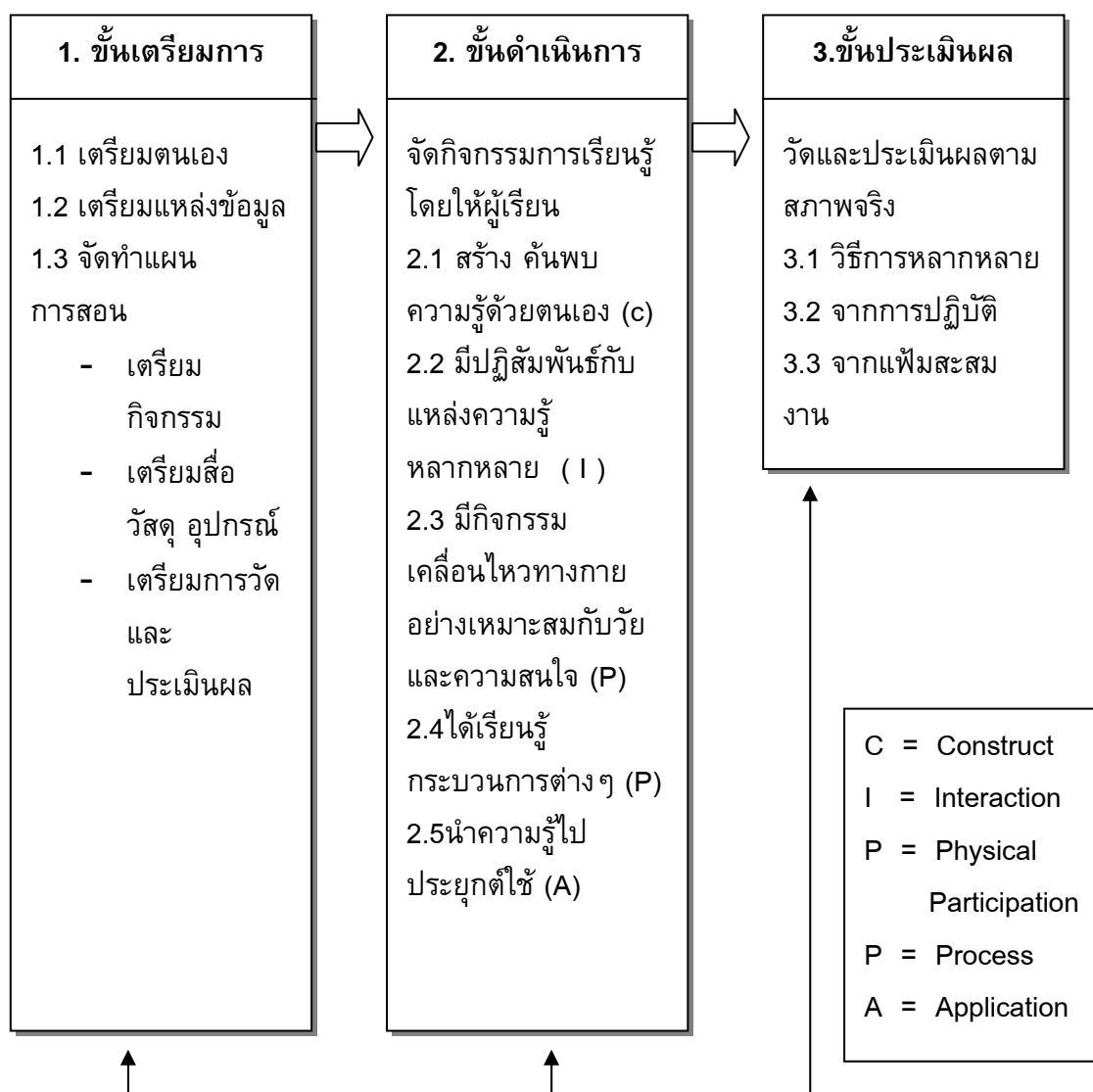
พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2545 : 7) ได้ให้ความหมายการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วม ในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีสอน หลากหลายแหล่งความรู้ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย คือพัฒนาพหุปัญญา รวมทั้งเน้นการใช้วิธีการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี

จากความหมายของนักการศึกษาท่านต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง ดังจะเห็นได้ว่าเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัยให้เต็มศักยภาพทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญาซึ่งจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

1.2 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธีที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้สำเร็จ อาทิ กรมสามัญศึกษา ได้เสนอแนะแนวการดำเนินการของครูไว้โดยยึดหลัก และประยุกต์รูปแบบ CIPPA Model ของรองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แคมมณี ไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แนวการดำเนินการสอนของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ที่มา : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ.(2543).*ปฏิรูปการเรียน*

ผู้เรียนเป็นสำคัญ.หน้า 35.

นอกจากนี้ วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มีหลากหลายวิธี ซึ่งไม่มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุด ดังนั้น การเรียนการสอนควรใช้วิธีที่หลากหลายมาผสมผสานกัน เพื่อให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ซึ่ง ชาตรี เกิดธรรม ได้กล่าวถึงวิธีการสอนที่หลากหลายวิธี ดังนี้

- การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning)
- การสอนแบบโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer)
- การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
- การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Based)
- การสอนแบบบูรณาการ (Integrate Teaching)
- การสอนแบบถามตอบ (Ask and Question Model)
- การสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA Model)
- การสอนแบบโครงงาน (Project Method)
- การสอนด้วยรูปแบบการเรียนรู้เป็นคู่ (Learning Cell)
- การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน (The Use of Community Activities)
- การสอนแบบทดลอง (Laboratory Method)
- การสอนแบบโครงการ (Project Method)
- การสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method)
- การสอนแบบอภิปราย (Discussion Group)
- การสอนแบบพัฒนาความสามารถเฉพาะ (Talents Unlimited)
- วิธีสอนแบบหน่วย (Unit Teaching Method)
- วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ (Role Playing)
- วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)
- การเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหา (Problem Solving)
- กิจกรรมที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ (Hands – on Activity)
- เรียนจากของเล่น (Learning from Toy)
- วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method)
- วิธีสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) (ชาตรี เกิดธรรม.2545 : 7 – 8)

C = Construct
I = Interaction
P = Physical
Participation
P = Process
A = Application

ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าวิธีการสอนแบบใดก็ตามครูผู้สอนควรจะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ใช้อยู่ในขณะนั้นและที่สำคัญครูควรจะต้องรู้ถึงพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย

ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ชาตรี เกิดธรรม ได้กล่าวถึง บทบาทผู้สอนในการจัดกิจกรรมที่เห็น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. การให้คำแนะนำ สิ่งที่ผู้สอนควรชี้แนะ คือ
 - 1.1 ชี้แนะกิจกรรมหัวข้อศึกษาค้นคว้าหรือสถานการณ์ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองก็ได้ให้เป็นไปตามหลักสูตรหรือสอดคล้องกับหลักสูตรซึ่งผู้สอนต้องเตรียมการ โดยเสนอให้เลือกหรือให้นักเรียนกำหนดขึ้นเอง และได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้สอน
 - 1.2 ชี้แนะวิธีดำเนินการโดยให้คำปรึกษาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลวิธีรวบรวม วิธีนำเสนอ แนะนำการทำงานร่วมกัน การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้
2. การกำกับดูแลกิจกรรม ผู้สอนควรกำกับดูแล ดังนี้
 - 2.1 กำกับดูแลการทำงาน โดยแนะนำวิธีการทำงานให้เป็นไปอย่างถูกวิธี ถูกรูปแบบ
 - 2.2 รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบ คิดและทำอย่างสร้างสรรค์ ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
 - 2.3 ประเมินผลตามสภาพจริงจากการสังเกตพิจารณาระหว่างปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ อย่างต่อเนื่องและจากความถูกต้องเรียบร้อยของผลงาน โดยอาจพิจารณาประกอบกับผลการประเมินตนเองของผู้เรียนผลการประเมินของกลุ่มเพื่อนและข้อคิดเห็นของผู้ปกครอง (ชาตรี เกิดธรรม. 2545 : 6)

กระบวนการจัดการเรียนการสอนนี้ เป็นอิสระของครูที่จะจัดการแผนต่างๆ ซึ่งครู ก็จะได้รับแนวนโยบายมาจากการศึกษาหลักสูตร เมื่อครูมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง ครูจึงนำมาจัดการในรูปแบบของแผนการสอน ซึ่งจะต้องสอดคล้องและมีความเหมาะสม อย่างน้อยครูต้อง มีพื้นฐานทางความคิดว่าจะมีวิธีการสอน และจะเสริมเทคนิคการสอนเพื่อจะนำไปสอนนักเรียนได้อย่างไร วิธีการสอนเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญ และครูผู้สอนเองก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการนำวิธีการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ในอดีตนั้น วิธีการสอนมีมากมาย โดยที่ครูไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนตามแบบอย่างกับแต่ละวิชา ครูอาจจะนำวิธีการสอนมาประยุกต์ไว้ร่วมกัน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความตื่นตัว และมีสิ่งแปลกใหม่เข้ามา ซึ่งเป็นการเพิ่มบรรยากาศของการเรียนการสอนได้อีกรูปแบบหนึ่ง โดยที่ครูต้องคำนึงถึงความเหมาะสม รวมทั้งตัวครูเองก็สามารถคัดค้านหาวิถีทางหรือมีการออกแบบวิธีการสอนตามแบบฉบับของตนเองได้ สิ่งที่ควบคู่กับวิธีการเรียนการสอนก็คือ การเลือกใช้สื่อนั้นเอง ครูผู้สอนก็จะมีบทบาทเป็นอย่างมาก สื่อในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นสื่อราคาแพง หากครูมีความคิดสร้างสรรค์ดี ครูอาจจะมองถึงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนแล้วนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในห้องเรียน

มาดัดแปลงโดยแนะนำให้นักเรียนเป็นผู้ประดิษฐ์สื่อขึ้นใช้เองก็ได้ ถือได้ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรในห้องให้มีความประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

1.4 บทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ นักเรียนจะมีความสำคัญ อย่างยิ่ง เพราะการเรียนการสอนต้องยึดประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้นักเรียนได้เรียนรู้และประกอบกิจกรรมด้วยตัวเองอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ ทิศนา แคมมณี ได้เสนอบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้

1. บทบาทการมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ต่างๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้
2. บทบาทในการศึกษาหรือลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจใช้ความคิด กลั่นกรอง แยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือประสบการณ์ต่างๆ ที่หามาได้และสร้างความหมายให้แก่ตนเอง
3. บทบาทในการจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกิดความคงทน และสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ได้สะดวกขึ้น
4. ใช้ความคิดอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ คัดค้าน สนับสนุน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น
5. แสดงความสามารถของตนและยอมรับความสามารถของคนอื่น
6. ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ
7. เรียนรู้จากกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ (ทิศนา แคมมณี .2542 : 26)

ไสว พักขาว ได้เสนอบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าปฏิบัติด้วยตนเองในทุกเรื่องตามที่ครูกำหนดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้
2. ดำเนินการเรียนด้วยตนเองเพื่อให้การเรียนสนุกสนานตื่นต้ามั่นมีชีวิตชีวาและทำท่ายอยู่ตลอดเวลา
3. มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งร่างกาย จิตใจและการคิด ในทุกสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติเหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง
4. เรียนทั้งในห้องเรียน (Class) และในสถานการณ์จริง (Reality) เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม
5. ตอบคำถามสำคัญหรือคำถามหลัก (Key Questions) ที่ครูกำหนดจากประสบการณ์ของตนเองหรือประสบการณ์ในชีวิตจริง
6. มีความกระฉับกระเฉงว่องไวในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น สามารถจำพิจารณาทำตามคำแนะนำของครูได้อย่างดี
7. ทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจอาจจะทำงานเดี่ยวเป็นคู่เป็นกลุ่มได้ด้วยความเต็มใจและเจตคติที่ดีต่อกัน
8. มีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะสังคมรวมทั้งมีมนุษย

สัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนในกลุ่มอื่นๆ และกับครู

9. เป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหา คิดริเริ่มสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์

10.เป็นผู้สามารถสร้างความรู้(Construct)ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่

สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ไสว พักขาว.2542 : 243)

จากข้อมูลดังกล่าว บทบาทของผู้เรียนในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น นักเรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ คิดค้น และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วย ตนเอง โดยได้รับความแนะนำและความช่วยเหลือจากครู อาจารย์ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีความสุข

1.5 ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จัดได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่สามารถให้ทิศทางในการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างชัดเจน แม้ว่าอาจจะมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มากมายแต่หากได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นองค์กร การศึกษา พ่อแม่ ครู ผู้เรียน ผู้บริหาร และชุมชน ก็ตาม ทุกฝ่ายดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องมีการประสานงานการศึกษาเข้าด้วยกันเพื่อให้การศึกษาไทยประสบผลสำเร็จด้วยดี

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ไว้ดังนี้

ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนที่เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

คนดี คือคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือคนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้านหรือมีความสามารถเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถทางด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจเป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 11-12)

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

2.1 หลักสูตรประถมศึกษา กับ วิชาศิลปะศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้จัดให้กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นอีกกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตร รายวิชาที่ถูกจัดเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ จริยศึกษา ศิลปะศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ พลศึกษา ซึ่งวิชาเหล่านี้ นับได้ว่าเป็นวิชาที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันได้อย่างดีทีเดียว ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนอันจะทำให้เด็กไทยมีคุณลักษณะของนิสัยที่ดี

จรัล คำภารัตน์ กล่าวว่า หากเรามองย้อนกลับไปในอดีตการเรียนการสอนแขนงวิชาศิลปะศึกษาในโรงเรียนของระดับประถมศึกษานั้นไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดแคลนครูที่มีความรู้ด้านศิลปะ การขาดสื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น ภายหลังเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ฉบับพุทธศักราช 2521 เป็นต้นมา การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาได้เปลี่ยนแปลงใหม่เกือบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นวิธีการเรียนการสอน จุดประสงค์ของหลักสูตร โดยหลักสูตรได้เน้นกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับเด็กเป็นการสร้างศักยภาพของวิชาศิลปะให้เป็นวิชาสามัญแขนงหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาความคิดของเด็กและเยาวชน (จรัล คำภารัตน์. 2541 : 12)

การจัดการเรียนการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษาตามแนวทางของหลักสูตรศิลปะแบบใหม่ มีความแตกต่างไปจากหลักสูตรเดิมอย่างไร คงพอสรุปได้ว่า วิชาในกลุ่มที่สร้างสุนทรีย์ให้กับผู้เรียน ซึ่งได้แก่ ศิลปะหรือทัศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์นั้น พยายามที่จะสนองเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาทั่วไปของชาติในประเด็นต่างๆ วิชาในกลุ่มนี้จะสามารถ ช่วยพัฒนาผู้เรียน ซึ่งก็ได้แก่ การพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะพิสัย เป็นการพัฒนาด้านการแสดงออกเชิงความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้ออวัยวะทางร่างกาย และความชำนาญเชิงศิลปะแขนงนั้นๆ ตามวุฒิภาวะของผู้เรียนแต่ละระดับอายุ ด้านจิตพิสัยเน้นความสำคัญของอารมณ์ ความรู้สึก การรู้ซึ่ง เห็นคุณค่าถึงความดี และความสวยงามที่เป็นการพัฒนาด้านจิตใจ ซึ่งพิสัยทั้งสองด้านนี้เป็นเป้าหมายหลักของศาสตร์แขนงต่างๆ มาแต่โบราณกาล แต่กระบวนการเรียนการสอนศิลปะในอดีตเน้นให้ประสบการณ์ทางทักษะพิสัย แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่วนการเรียนรู้ทางจิตพิสัย แม้จะเป็นเป้าหมาย แต่ก็มิได้มีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ อีกด้านคือ พุทธพิสัย จะเน้นให้ความสำคัญในเรื่องการรู้จัก เคารพปัญหา ความรู้ ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ในการที่จะสร้างให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาอย่างสูงสุดนั้น จึงจำเป็นที่จะต้อง มี ทั้งในด้านพุทธพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย

เมื่อรู้ถึงจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้ว ก็ขึ้นอยู่กับว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษานั้นจะจัดกิจกรรมอย่างไรเพื่อสนองหลักสูตร และให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และประโยชน์สูงสุดจากการเรียนการสอน ถ้าการจัดกิจกรรมศิลปะสามารถสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ การเรียนการสอนก็จะได้รับความสำเร็จอย่างแน่นอน

2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา ตามแนวทางหลักสูตรศิลปะแบบใหม่ ก็มีความแตกต่างไปจากหลักสูตรเดิมตรงที่ว่า วิชาในกลุ่มที่สร้างความเพลิดเพลิน ความสนุกสนานให้กับผู้เรียน ซึ่งก็ได้แก่ ศิลปะ หรือทัศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ที่มีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านทักษะพิสัย ซึ่งก็จะเป็นเรื่องของการปฏิบัติทั้งสิ้นจะเป็นการพัฒนาผู้เรียนในด้านการแสดงออกเชิงความคล่องแคล่วว่องไวของร่างกาย

มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ กล่าวว่า ในด้านจิตพิสัย จะเน้นในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก การรู้คุณค่าของความสวยงาม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาในด้านของจิตใจและในด้านของพุทธพิสัยก็จะเน้นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของการรู้จักคิด เชี่ยวปัญญา ความรู้และความเข้าใจ ซึ่งในหลักสูตรใหม่นี้ก็จะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้เริ่มประกาศใช้ โดยที่กระแสดความต้องการที่จะให้ครูเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้สอนหนังสือให้กลายมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้กับกิจกรรมนักเรียนให้มีมากขึ้น (มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. 2545 : 2)

หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นั้น ถือว่าได้เป็นเรื่องใหม่ของวงการศึกษา อาจเป็นเพราะสาเหตุต่างๆ ที่ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย จึงทำให้ต้องมีการปฏิรูป ปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เศรษฐกิจ และสังคม ความล้มเหลวของการจัดการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ความเป็นสังคมที่ไปสู่ความเป็นสากล และการปฏิรูปสังคมเป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ จึงทำให้ประเทศไทยต้องมีการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญ

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ไว้ดังนี้

เมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพสำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษา สามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้แบ่งออกเป็น สาระการเรียนรู้ของกลุ่มวิชา 8 กลุ่มวิชา คือ

- 1.กลุ่มวิชาภาษาไทย
- 2.กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์
- 3.กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์
- 4.กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5.กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา

6.กลุ่มวิชาศิลปะ

7.กลุ่มวิชาอาชีพและเทคโนโลยี

8.กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ

ซึ่งทั้ง 8 กลุ่มนี้ จะมีการยึดแกนร่วมของการเรียนรู้ (The Common Core of Learning) เพื่อต้องการการบูรณาการการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการศึกษา ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเน้นกระบวนการ การเรียนรู้ด้วยสมอง ด้วยกายและใจ ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ จินตนาการ ความงาม ปัญญา และฐานความจริง เพื่อให้สามารถระดมองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ กระบวนการเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นได้อย่างมีพลัง เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ให้ผู้เรียนมีโอกาสเห็นงานของตนเอง สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาศิลปะ

สาระที่ 1 : ทศศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 : เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 : เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า นาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

การจัดการเรียนรู้ต้องตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเรียนนั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระในลักษณะการบูรณาการ ที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก

เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์
ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณการคิดวิเคราะห์และพัฒนาลักษณะนิสัยและ
สุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาที่ 4 - 6

การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่
ที่ตนสนใจมุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่อง
ในการจัด การเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้
สร้างความรู้ ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นวิชา
ศิลปศึกษาถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช
2544 ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ
ทางศิลปะชื่นชมความงามสุนทรียภาพซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น กิจกรรมศิลปะ
สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้โดยตรงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์และ
สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและ
แสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ มีการพัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะจนผู้เรียนสามารถค้นพบ
ศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ด้วยการมีความ
รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ .2544 : 12)

จากข้อมูลดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรเดิม หรือการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐานดังที่กล่าวไปแล้วนั้น ผลที่ได้รับนั้นก็คือ เครือข่ายของความรู้ และประสบการณ์ของ
ผู้เรียนที่ ผู้เรียนนั้นจะเป็นผู้ปฏิบัติ ดังนั้น ครูจึงน่าจะเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้
หลักสูตร เพื่อสามารถนำมาจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดผลกับผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

2.3 ครูกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

วิชาศิลปศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนอีกวิชาหนึ่ง ที่มุ่งส่งเสริมให้
เด็กทุกเพศ ทุกวัย ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างมีเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิดสร้างสรรค์
จินตนาการที่จะสื่อออกมาในรูปแบบของผลงานศิลปะ ภาคเริ่มต้นของการเรียนการสอน จะต้อง
เริ่มต้นที่บุคคลที่เรียกว่า ครู เพราะครูจะเป็นผู้นำเทคนิควิธีการสอนไปสอนผู้เรียนให้มี
ความสามารถ และเข้าใจถึงศิลปะได้อย่างถูกต้อง ครูควรจะต้องรู้จักการนำหลักจิตวิทยา รวมถึง
พัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย โดยจะต้องศึกษาให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดี สำหรับการเรียน
การสอนวิชาศิลปศึกษา ครูศิลปะนั้นจะต้องมีวิธีการสอนที่แตกต่างกับไปจากครูผู้สอนในวิชา
อื่นๆ เพราะงานศิลปะจะต้องเป็นงานที่ออกมาจากความคิดสร้างสรรค์ ครูศิลปะจะต้องเป็นผู้
กระตุ้นให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างทำ ช่างสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาเป็นทำให้ผู้เรียน
สามารถแสดงพฤติกรรมโดยสื่อออกมาเป็นผลงานและในขณะที่เด็กก็จะต้องมีความยืดหยุ่น
แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ครูจะต้องมีกระบวนการโดยคำนึงว่า จะทำอย่างไรให้ผู้เรียนได้มีการ
พัฒนาในทุกๆ ด้านให้เต็มศักยภาพของตนเอง ในการเรียนการสอนครูจะต้องรู้ว่าเมื่อไหร่ที่
ครูควรเข้าไปช่วยแนะนำ โดยเสนอแนะกิจกรรม เป็นผู้ทำให้เด็กรู้สึกว่ายากทำ ยากคิด

อยากแสดงออกมาตามจินตนาการ ในการทำกิจกรรมศิลปะของเด็กนั้น จะมีค่ามากกว่าการทำกิจกรรมอย่างอื่น ควรทำให้เด็กรู้สึกว่าการทำกิจกรรมศิลปะ มีความสำคัญ และตัวครูเองก็ต้องมีความรู้สึกว่าการทำกิจกรรมศิลปะนั้นมีความรู้สึกด้วยเช่นกัน

ในการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนของวิชาศิลปะศึกษานั้น มีรูปแบบของการจัดกิจกรรมอยู่หลายประการ เพื่อให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปะนั้น ได้แก่ ครูผู้สอน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เวลาในการทำกิจกรรม เทคนิควิธีการสอน สิ่งเหล่านี้ ล้วนมีความสำคัญที่เดียว และแน่นอน ปัญหาย่อมเกิดขึ้นได้ หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่มีความพร้อม เช่น หากขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์บางอย่างมีราคาแพง หายาก ผู้เรียนบางคนขาดตรงจุดนี้ ก็ทำให้เกิดความท้อแท้ เพราะผลงานที่ตั้งใจจะทำไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ เวลาในการทำกิจกรรมก็เป็นอีกประการหนึ่งในการทำงานศิลปะ การเรียนการสอนชั่วโมงศิลปะในปัจจุบันจะถูกกำหนดไว้เพียงสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ซึ่งน้อยเกินไป เพราะหากผู้เรียนเป็นเด็กกว่าเขาจะสร้างจินตนาการ อารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ก็ผ่านไปประมาณครึ่งชั่วโมง ซึ่งพอจะทำงานด้วยความเพลิดเพลิน ก็หมดเวลาเสียแล้ว จึงทำให้งานไม่เสร็จตามเวลา เพราะอารมณ์และความมีสุนทรีย์ในการทำงานขาดความต่อเนื่อง

อารี พันธุ์มณี กล่าวว่า การเรียนการสอนในวิชาศิลปะศึกษา นับได้ว่าเป็นการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ นั่นก็หมายถึงว่า การเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม ริเริ่มวางแผน จัดการเสนอความคิด มีการตัดสินใจ และมีการประเมินความสำเร็จ พัฒนาปรับปรุงโดยที่ผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่ตื่นตัว มีความกระตือรือร้นคล่องแคล่วว่องไว และรู้สึกสนุกสนานกับสิ่งที่ตนทำ และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น และรู้สึกตื่นเต้น ตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่ที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง ทำให้มีกำลังใจ มีความสนุกสนานในการเรียนรู้ และอยากเรียนรู้ต่อไป ทำให้เกิดนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดอย่างมีอิสระ (อารี พันธุ์มณี. ม.ป.ป. : 1143)

อำนาจ เย็นสบาย กล่าวว่า ความเชื่อที่ว่า ใครๆ ก็สอนศิลปะได้ เพียงแต่เอาของจริงมาตั้ง แล้วเขียนตาม ใครเขียนเหมือนก็เอาคะแนนไปเต็ม ความคิดเช่นนี้ต้องยกเลิก ควรจะเป็นหน้าที่ของรัฐ และกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะต้องหวนกลับมาพิจารณา การขาดแคลนบุคลากร คือครูศิลปะศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจังกว่าที่เป็นอยู่ (อำนาจ เย็นสบาย. 2545 : 67)

นวลลอ ทินานนท์ กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษามีอยู่หลายประการและหนึ่งในนั้นคือ การต้องการปลูกฝังให้เด็กเป็นคนช่างคิด ช่างทำ โดยผ่านกิจกรรม ในหมวดต่างๆของศิลปะศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตามจึงควรส่งเสริมการพัฒนาทางสติปัญญาควบคู่ไปกับการแสดงออกของเด็ก (นวลลอ ทินานนท์. 2545: 99)

ครูจะต้องมีการวางแผนการสอนที่ดีโดยมีการจัดการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนผสมผสานการใช้จิตวิทยาในการนำมาใช้พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก เข้ามาช่วยในการวางแผน เตรียมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะครูจะต้องมีการแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมต่างๆ ด้วยดีก่อนที่จะนำกิจกรรมเข้ามาช่วยสอน ครูผู้สอนก็ควรทำการศึกษาหลักสูตรเพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักสูตร เพื่อเข้าใจในหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของ หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

2.4 ครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. การสอนศิลปะไม่จำเป็นจะต้องเป็นครูศิลปะเสมอไป ครูที่มีส่วนใกล้ชิดกับเด็กก็ควรจะได้สอนวิชา ศิลปะ อย่างมีความเชื่อมั่นโดยศึกษาแนวทางและจุดหมายปลายทางของการสอนตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้ใกล้ชิดและเข้าใจเด็กมีโอกาที่จะสร้างทัศนคติและจัดประสบการณ์ทางศิลปะได้ดีกว่า
2. ครูผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพัฒนาการของเด็ก โดยถือประสบการณ์ตรงที่ได้ใกล้ชิดกับเด็กเป็นสำคัญพยายามสร้างความเห็นอกเห็นใจต่อเด็กทุกด้าน เช่น ความยุ่งยากในการจัดหาวัสดุ การแก้ปัญหาความต้องการในบทเรียน ครูควรพยายามหาทางช่วยเหลือเพื่อสร้างกำลังใจให้แก่เด็ก
3. ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะทั้งทางตรง และทางอ้อมมากเท่าที่ครูผู้สอนสามารถจะทำได้ หรือจัดให้ได้ เพราะประสบการณ์จะมีส่วนสร้างความประทับใจและเป็นพื้นฐานอันมีค่ากับชีวิตของเด็กในอันที่จะรู้จักเลือกและเปรียบเทียบเพื่อความสุขและความพอใจ ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรจัดประสบการณ์ให้มากมายหลายด้าน
4. ครูผู้สอนไม่ควรใช้วิธีเผด็จการสั่งงานให้เด็กทำตามด้วยการกำหนดผลสำเร็จอย่างตายตัวจนกระทั่งเด็กไม่สามารถแสดงออกมาซึ่งความคิดเห็นของตนเองได้ เพราะครูได้จัดวางทางเดินหรือล้อมกรอบไว้แล้วทุกด้าน
5. อย่าส่งเสริมให้เด็กเอาแบบอย่างเพื่อนที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยกัน เพราะอาจจะติดเป็นนิสัยกลายเป็นผู้ไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเอง ในทางตรงกันข้าม ครูควรมุ่งส่งเสริมสร้างลักษณะเฉพาะตัวสร้างความมั่นใจให้กับเด็กทุกคน
6. ควรดูแลให้เด็กสร้างสรรค์งานด้วยความพยายามของตนเองกล้าคิดและกล้าตัดสินใจที่จะทำอย่างส่งเสริม ให้ใช้สมุดฝึกหัดวาดภาพระบายสี หรือมีวัสดุกลายเป็นตัวอย่าง โดยจุดมุ่งหมายของแบบฝึกหัดนั้น ไม่มีอะไรมากไปกว่ามุ่งผลทางทักษะ การลอกแบบ และการระบายสีลงในช่องว่าง ถ้าจะใช้ก็ควรใช้เป็นแบบฝึกหัดประกอบเป็นบางครั้งบางคราว
7. ครูต้องพยายามเข้าใจ พุดคุยซักจงให้เด็กสนใจที่จะค้นพบสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เสาะหาแหล่งวิชา และประสบการณ์ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานแสดงภาพ โบราณสถานครูควรเป็นผู้นำ

เด็กไปสู่แหล่งประสบการณ์เหล่านี้ด้วยและพยายามพูดคุยสร้างทัศนคติที่ดีด้วยวิธีการค่อยเป็นค่อยไป

8. ไม่ควรสอนกฎเกณฑ์ ทฤษฎี รายละเอียด และสัดส่วนต่างๆ เพราะควรจะได้ส่งเสริมให้เด็กค้นพบข้อสรุปด้วยตัวของเขาเอง เด็กอาจจะมองไม่เห็นความสำคัญของตน ครูควรใช้วิธีแนะนำจากผลงานของเด็ก การเข้าใจด้วยตัวเองจะเป็นความเข้าใจที่สมเหตุสมผลที่มีคุณค่า ความรู้ความคิดจากงานชิ้นนี้ จะถูกนำไปแก้ปัญหาในงานชิ้นต่อไป และจะพัฒนาตนเองเช่นนี้สืบไป

9. ครูจะต้องพยายามดูแลการทำงานศิลปะของเด็กอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอเพราะการเรียนรู้ศิลปะจำเป็นต้องอาศัยการชี้แนะเป็นรายบุคคล ครูจะต้องรับผิดชอบในการพัฒนาการของเด็กบางครั้งการปล่อยปละละเลยทำให้การสอนศิลปะศึกษาพลาดเป้าหมาย

10. การที่เด็กบางคนมีปัญหา และไม่สามารถจะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ อาจจะจนปัญญาที่จะสร้างสรรค์ ไม่สามารถทำงานที่ใช้ความประณีตได้ไม่กล้าที่จะแสดงออกงานได้ไม่พึงพอใจตนเอง ครูจะต้องไม่ทอดทิ้งเพราะปัญหาเหล่านี้เด็กต้องการให้ครูช่วยเหลือคลายและแนะแนวทางให้กับตน ครูควรสนใจเป็นพิเศษเพื่อช่วยสร้างความมั่นใจ และไม่มีความรู้สึกว่าตนเองสู้เพื่อนในห้องเรียนไม่ได้

11. ช่วยคลี่คลายปัญหา และความคิดของเด็ก โดยวิธีซักถามพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและความคิดครูต้องพยายามให้เด็กได้มีการแสดงความคิดเห็น อภิปราย และพูดคุยในปัญหาทั่วไปที่เหมาะสมและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การที่เด็กจะกล้าพูดคุยซักถามนั้น ครูต้องมีความสัมพันธ์ทางความรู้สึกต่อเด็ก

12. การสาธิตให้เด็กดู ควรสาธิตวิธีการใช้เครื่องมือ ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ หรือเฉพาะวิธีการบางอย่างที่ยุ่งยาก ไม่จำเป็นจะต้องแสดงให้เด็กเห็นว่าครูเขียนอย่างไร หรือมีวิธีปลีกย่อย อย่างไร เพราะเด็กบางคนจะยึดแน่นอยู่กับวิธีการของครู

13. ครูควรเคารพต่อการทำงานและผลงานของเด็ก สร้างความภาคภูมิใจให้เด็กแก่เด็ก ไม่มีท่าทีหรือคำพูดที่สื่อว่าทำงานไม่ได้ หรือทำงานสู้คนอื่นไม่ได้เพราะเด็กจะมีความรู้สึกไวต่อการแสดงออกของผู้ใหญ่

14. ควรให้เด็กได้ภาคภูมิใจกับผลงานของตน ในแง่ที่ว่าผลงานชิ้นนั้นเป็นฝีมือของเด็กเองครูไม่ควรแก้ไขตัดแปลงงานของเด็กการช่วยเหลืออาจจะเป็นได้เพียงเล็กน้อยในกรณีที่เด็กขอร้องแหว่ถึงทางที่ดีที่สุดคือ ยกตัวอย่างกว้างๆ หลากๆ แง่มุม พอเป็นทางให้เด็กแก้ปัญหาของเขาเอง

15. เปิดโอกาสให้เด็กได้พบข้อผิดพลาดด้วยตนเอง เพราะสิ่งที่ผิดพลาดเด็กจะจดจำมันได้อย่างแม่นยำและเป็นบทเรียนกับการทำงานต่อไป การช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น ครูควรเป็นผู้ชี้แจงกว้างๆ หรือให้ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์หลังจากงานเสร็จสิ้นลงแล้ว

16. การเรียนศิลปะศึกษาควรส่งเสริมให้มีบรรยากาศที่นรมย์เป็นกันเองการ ส่งเสริมให้มีบรรยากาศเป็นกันเองมีผลในการทำงานที่จะส่งเสริมความคิดหลายๆด้าน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกจินตนาการ เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกว่าตนกำลังอิสระเด็กก็พร้อมที่จะคิดและทำอย่างเต็มความสามารถแต่อย่าให้เสรีภาพในทางผิดจนเกิดความโกลาหลในห้องเรียน

17. ส่งเสริมให้เด็กสามารถทำในสิ่งที่ทำได้ โดยไม่ใช้วิธีหักโหมให้เด็กทำงานที่ยากเกินไปอย่าหวังผลงานสำเร็จเป็นหลัก เพราะการเรียนรู้เกิดจากการค้นคว้าทดลองและเลือกสรร ครูต้องมีความอดทนที่จะเห็นเด็กเรียนศิลปะอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเหมาะสมกับบุคลิกภาวะ วิธีการเรียนลัดทางศิลปะศึกษาจึงไม่น่าจะมี

18. พยายามส่งเสริมให้เด็กเป็นคนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นงานของตน ช่วยให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของเด็กเป็นการฝึกเหตุผลและความเชื่อมั่นไปพร้อมกัน แต่คำถามของครูไม่ควรถามในเชิงที่ว่า ครูไม่เข้าใจงานของเด็ก

19. ส่งเสริมให้มีการแสดงงานของเด็กทุกคน แต่ไม่ควรเป็นไปในทางแข่งขันกันเพราะบางคนที่ไม่สามารถทำดีเท่าผู้อื่นได้ อาจจะท้อใจ และเด็กกลุ่มนั้นอาจจะไม่มีทางสู้อยู่ตลอดไปจนกลายเป็นปมด้อยโดยไม่รู้ตัว (วีรณ ตั้งเจริญ. 2539 : 148 – 150)

สิ่งที่ครูจะต้องจัดเตรียมให้ตัวเด็กให้ได้ทำงานศิลปะนั้น ครูจะต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการทำให้เด็กสามารถแสดงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองออกมาอย่างเต็มที่ผลที่ได้ตามมาคือ ความภาคภูมิใจ ความชื่นชมในผลงานของตนเอง ส่งผลให้เด็กมีความสุขและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานศิลปะ

2.5 กิจกรรมศิลปะ

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิชาศิลปะนั้น จะมีรูปแบบในการจัดที่หลากหลายมาก ซึ่งส่วนใหญ่ก็เพื่อให้เด็กมีกระบวนการในการทำงาน อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา ครูผู้สอนควรพิจารณาให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก และที่สำคัญควรคำนึงถึงสภาพสิ่งแวดล้อมนั้น หมายถึงท้องถิ่น ครูผู้สอนควรพยายามพลิกแพลงจัดหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ให้เหมาะสมกับงานศิลปะ และครูผู้สอนต้องไม่ลืมจุดหมายปลายทางของกิจกรรมทางศิลปะศึกษา สำหรับในการเตรียมการสอนในวิชาศิลปะ ไม่ว่าจะสอนในระดับใดแก่เด็ก สอนอะไร สอนเมื่อใด และจะดำเนินการสอนอย่างไร ครูผู้สอนก็ควรจะต้องจัดการสอนแต่ละครั้งให้โยงกับเนื้อหาและประสบการณ์สัมพันธ์กับครั้งก่อนๆ และครั้งต่อไป และสอดคล้องกับบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ด้วย

กิจกรรมในเนื้อหาของวิชาศิลปะศึกษานั้น ครูผู้สอนต้องคำนึงว่า ควรจะจัดกิจกรรมอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ที่จะมีการพัฒนาในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการฝึกประสาทสัมผัส
2. พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ
4. เป็นการปลูกฝังค่านิยม และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะและวัฒนธรรมไทย
5. พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
6. ฝึกการเรียนรู้จักการแสดงออกตามความถนัด และความสามารถของแต่ละคน
7. ฝึกให้เป็นคนมีระเบียบ ประณีต และช่างสังเกต คิดเป็น ทำเป็น
8. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
9. เป็นการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้บูรณาการกับกลุ่มวิชาต่างๆ
10. พัฒนาให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

กิจกรรมของวิชาศิลปะศึกษานั้น นอกจากจะเกี่ยวข้องและส่งเสริมสิ่งต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว การเรียนการสอนยังเกี่ยวข้องกับความเข้าใจภาวะของเด็ก ความพร้อม สิ่งเร้าอีกด้วย

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงกิจกรรมของวิชาศิลปะ ดังนี้

กิจกรรมศิลปะส่งเสริมการสร้างสรรค์

1. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความรู้สึกไวต่อปัญหาต่างๆ ต่อสภาพแวดล้อมและต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์รอบตัวอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่สัมผัสหรือรับรู้สภาพแวดล้อมอย่างผิวเผินและเฉยเมย การสัมผัสวัสดุสร้างสรรค์ยังช่วยส่งเสริมประสาทสัมผัสต่อวัตถุหรือวัสดุต่างๆ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกตอบรับอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย
2. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความคล่องตัวในการแสดงความคิด เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ลำดับความคิดและตัดสินใจอย่างฉับไวเพื่อให้สามารถแสดงออกได้อย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องประกอบกับการแสดงออกทางศิลปะในแต่ละกิจกรรมเป็นสิ่งที่เด็กต้องคิดสร้างสรรค์ตามเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละอย่างทำให้ความคิดเป็นไปอย่างกว้างขวางและคล่องตัว
3. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้รู้จักยืดหยุ่นและปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ผู้มีความคิดสร้างสรรค์มักจะเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เสมอ รู้จักตัดสินใจอย่างเหมาะสม ซึ่งปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ นั้นจะไม่ใช้หลักสูตรสำเร็จสำหรับการแก้ปัญหา กิจกรรมศิลปะที่ไม่มีถูกหรือผิดแต่มีเฉพาะ ความชอบ หรือไม่ชอบเท่านั้นนับเป็นกิจกรรมซึ่งท้าทายความคิดที่ต้องยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลาปรับตัวให้ทันกับสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ
4. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความคิดเห็นเป็นของตัวเอง ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กสามารถคิดในสิ่งใหม่ๆ ที่ตนได้รับจากประสาทสัมผัสด้านต่างๆ และสามารถถ่ายทอดความคิดให้เป็นรูปธรรมตามปริมาณสิ่งเร้าและความพร้อมของเด็กแต่ละคน ศิลปะเด็กนอกจากจะแสดงความสามารถที่ใจและจริงใจในการแสดงออกแล้ว ทั้งรูปแบบและเนื้อหายังมีลักษณะเฉพาะตัวอีกด้วยซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อเนื่องไปถึงความคิดและพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน
5. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้สามารถดัดแปลงและประดิษฐ์สร้างสรรค์ การสร้างสรรค์เป็นการรู้จักดัดแปลงตกแต่ง หรือประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ขึ้น การสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะย่อมมีผลต่อเนื่องไปสู่ความรู้สึกนึกคิดและการแสดงออกต่างๆ ไป
6. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้สามารถลดสักดัดต้อนประสบการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากการการแสดงออกทางศิลปะที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดนั้น สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เสนอไว้ในงานศิลปะ จะถูกลดสักดัดต้อนให้เหลือเพียงส่วนที่เห็นว่าจำเป็นหรือชื่นชอบมากที่สุด
7. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้เป็นผู้รับรู้สิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางจากการแสดงออกทางศิลปะอย่างต่อเนื่องเด็กจะแสดงออกหลายลักษณะ รับรู้หลายด้านเพื่อนำมาแสดงออก นอกจากนั้น การสร้างสรรค์ ในแต่ละกิจกรรมยังต้องคิดหลายด้านและหลายครั้ง คิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ คุณสมบัติ ปริมาณ และคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่แน่นอน (วิรุณ ตั้งเจริญ.2539 . 143

การที่จะให้เด็กได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการออกมาเป็นผลงานทางศิลปะได้นั้นไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพ การปั้น การแกะสลัก การประดิษฐ์ต่างๆ แล้วถ้าครูสามารถให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ โดยให้มีความคิดอย่างเสรีไม่กำหนดภายในกรอบจนเกินไปเพราะการแสดงออกซึ่งจินตนาการของเด็กเองนั้นสามารถบ่งบอกถึงพฤติกรรมในด้านอื่นๆ อีกด้วยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกปฏิบัตินั้นไม่ใช่การฝึกฝนทางการช่วยที่จะเน้นเป้าหมายทางทักษะให้เด็กมีสภาพเป็นช่างฝีมือ เพื่อนำผลงานศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยตรงแต่การจัดกิจกรรมศิลปะเป็นวิธีการที่จะสะท้อนผลไปสู่การพัฒนาทักษะนิสัย เพื่อเป็นความสามารถในการเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมโดยเน้นลักษณะนิสัยที่คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

2.6 การสอนศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา

เด็กในวัยเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในการเรียนศิลปะนั้น ต้องมีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรืออาจจะเรียกได้ว่าการใช้ในทุกส่วนของร่างกายการที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีจะต้องให้เด็กนั้นได้ลงมือปฏิบัติจริง การแสดงออกทางด้านศิลปะก็เช่นกันครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเต็มความสามารถ

โลเวนเฟลด์ (นวลลอ ทินานท์. 2542 : 27-32 ; อ้างอิงจาก Lowenfeld . 1987) ได้แบ่ง พัฒนาการทางศิลปะของเด็กในช่วงวัย 7-9 ปี ดังนี้

วัยสร้างความคิดรวบยอด (The Schematic Stage) อายุระหว่าง 7-9 ปี

เมื่อเด็กได้พัฒนาจากการขีดเขียนมาถึงการพยายามสร้างสัญลักษณ์ที่จะสื่อความหมายคน สัตว์ สิ่งของ สัญลักษณ์ที่เป็นความคิดรวบยอดของสิ่งต่างๆ ความคิดรวบยอดถูกกำหนดขึ้นเมื่อลักษณะเฉพาะของสิ่งของนั้นๆ เช่น ต้นไม้ บ้าน แต่หากเด็กมีการเปลี่ยนแปลงรูปทรง ความคิดรวบยอดของสิ่งนั้นๆ ก็จะไม่คงที่ เด็กจะแสดงถึงลักษณะสำคัญเท่านั้น สิ่งที่เด็กวาดออกมาคือสัญลักษณ์ของภาพลักษณะในจินตนาการ รูปที่เด็กวาดจะคล้ายของจริงมากกว่าวัยก่อน เพราะเด็กสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น มีลักษณะการวาดดังนี้

- มีการวาดซ้ำๆ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความพยายามในการทำความเข้าใจของความคิดรวบยอดนั้นๆ และมักวาดเส้นที่เฉียบขาดไม่ลังเลใจ
- รูปที่วาดจะแสดงถึงความรู้ของเด็กเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- ความคิดรวบยอดจะเปลี่ยน หากเด็กพบว่ามันมีความหมายพิเศษหรือสำคัญสำหรับเขา
- การใช้เนื้อที่ในการวาด เด็กยังไม่สามารถจัดวางภาพให้เป็น 3 มิติ จะจัดวางในลักษณะ 2 มิติ จะพยายามแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ว่างกับวัตถุต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน โดยเด็กจะวางวัตถุต่างๆ ไว้บนเส้นฐาน (Base Line) คือเส้นที่ใช้รองรับสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏในภาพ เด็กอาจมีความเชื่อว่าเส้นฐานเป็นเส้นที่สามารถทำให้สรรพสิ่งต่างๆ ตั้งอยู่ได้ เส้นฐานอาจเป็นเส้นนอน เส้นโค้ง เส้นเฉียง หรือขอบกระดาษ รูปต่างๆ ที่อยู่บนเส้นฐานและตั้งได้ฉากกับเส้นฐานด้วย ในภาพหนึ่งๆ อาจมีเส้น

ฐานหลายเส้น ในบางครั้งเด็กอาจไม่ใช้เส้นฐานในความหมายของพื้นดินแต่มันอาจหมายถึงขอบโต๊ะที่ได้กวาดคนล้อมอยู่

- มีการจัดวางภาพในลักษณะของภาพพับกลาง (Folding Over) ที่มีลักษณะคล้ายกับการพับกระดาษเป็นสองตอนและใช้เส้นรอยพับเป็นเส้นกั้นกลางรูปวาดจะปรากฏเส้นบนฐาน (คือรอยพับทั้งสอง) โดยด้านบนมีลักษณะเป็นหัวตั้ง ส่วนรูปที่ปรากฏบนเส้นฐานดังกล่าวก็จะกลับหัว การที่เด็กกวาดเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการดึงเอาสิ่งแวดล้อมให้เข้ามาสัมพันธ์กับตน ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลาง
- นอกจากการใช้เส้นฐาน (Base Line) และการพับกลาง (Folding Over) เด็กยังเขียนภาพให้มีลักษณะที่สามารถทะลุมองเห็นภายในได้แม้ว่าจะเป็นการทับซ้อนกันเป็นลักษณะของภาพโปร่งใสคล้ายกับภาพเอกซเรย์ (X-Ray Picture)
- ในเด็กบางคนมีการวาดรูปโดยต้องการแสดงให้เห็นเหตุการณ์ เรื่องราวหลายเหตุการณ์ในภาพ ให้ทุกสิ่งปรากฏออกมาพร้อมกัน ด้วยการแสดงออกในลักษณะของภาพที่มองจากมุมสูง (Bird Eyes View) เป็นการแสดงถึงความพยายามในการแสดงออกอย่างภาพ 3 มิติ ด้วยการแสดงออกของวัตถุคล้ายกับรูปแปลนหรือรูปด้านบน (ในแบบก่อสร้าง) เช่น โต๊ะ เก้าอี้
- การแสดงออกด้านรูปคน เด็กจะแสดงถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคนว่ามีส่วนประกอบภายนอกอย่างไร เช่น หัว ลำตัว แขน ขา และเด็กจะเขียนส่วนประกอบของใบหน้า ซึ่งจะมีรูปลักษณะที่ต่างกันตามที่ได้เห็นเข้าใจจะมีการตกแต่ง โดยใส่เสื้อผ้าให้คนที่เด็กวาดด้วย
- จะมีการวาดคนในลักษณะหนึ่งๆ ซ้ำกันและหากเด็กเห็นว่าอวัยวะส่วนใดสำคัญ เขาจะเน้นให้มีขนาดใหญ่ เกินจริงตามสัดส่วน
- การใช้สี เริ่มมีการใช้สีให้สัมพันธ์กับวัตถุและมักใช้สีซ้ำๆ ในวัตถุเดียวกัน ซึ่งเด็กจะใช้สีตามความเข้าใจเช่นนี้ตลอด ไม่ว่าสภาพการณ์จะเปลี่ยนไปเช่นไร ในวันที่ฝนตก ฟ้ายครึ้มหรือวันที่แดดออกจ้า เด็กก็ยังคงใช้สีฟ้าเขียนท้องฟ้าเด็กยังคงเข้าใจว่าหญ้าต้องมีสีเขียว แม้ว่ามันจะแห้งเหี่ยวเป็นสีน้ำตาลแล้วก็ตาม
- ด้านการออกแบบ ไม่พบว่าเด็กช่วงวัยนี้มีการออกแบบหรือมีจุดมุ่งหมายเช่นนั้น เป็นเพียงแต่การแสดงออกถึงการวาดซ้ำๆ กัน ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของเด็กวัยนี้ ซึ่งจะต่างกับการออกแบบของผู้ใหญ่ ซึ่งทำไปโดยมีจุดมุ่งหมาย ครูไม่จำเป็นต้องสอนถึงหลักการออกแบบอย่างเอาเป็นเอาตายกับเด็ก เพราะมันอาจเป็นการทำลายความเป็นธรรมชาติ และความมีอิสระในการสร้างงานอย่างที่มีวัยของเขาควรจะเป็น (นวลลออ ทินานนท์. 2542 : 27-32)

เกษร ธิตะจารี ได้กล่าวถึงการสอนศิลปะที่ดีไว้ว่า การสอนศิลปะที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนเป็นสำคัญเริ่มตั้งแต่ความพร้อมของผู้สอนใน การเตรียมการสอน โดยการศึกษาหลักสูตร เนื้อหาวิชา การทำสื่อการสอน การกำหนดกิจกรรม การเรียนการสอน ตลอดจนจนหลักการประเมินผล (เกษร ธิตะจารี. 2543 : 12)

ศิลปศึกษาในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะมีการเรียน การสอนที่เป็นพื้นฐานทางศิลปะให้กับนักเรียน คือ การเขียนภาพระบายสี การปั้นและการแกะสลัก การพิมพ์ภาพและการออกแบบเศษวัสดุ เพื่อเป็นการฝึกทักษะในการทำงาน กิจกรรมดังกล่าวคือ

1. การเขียนภาพพระบายสี เป็นเรื่องเกี่ยวกับการนำเทคนิคการใช้สีของแต่ละประเภทมาระบายสี มีการทดลองสี ตลอดจนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ รอบตัวออกมาเป็นภาพวาด โดยมีเส้น แสงเงา ลักษณะพื้นผิว องค์ประกอบศิลปะ มาเขียนภาพพระบายสี เป็นการฝึกพัฒนาความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและสายตา

2. การปั้น โดยใช้วัสดุ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน กระดาษผสมกาว มาปั้นให้เป็นรูปร่างต่างๆ ตามจินตนาการ เป็นการฝึกกล้ามเนื้อ

3. การแกะสลัก เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อให้ประสานกับสายตาได้เป็นอย่างดี

4. การพิมพ์ภาพ เป็นการนำเอาพื้นผิวของวัสดุต่างๆ มาพิมพ์เป็นภาพซึ่งพื้นผิวนั้นอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไปก็จะขึ้นอยู่กับวัสดุนั้น การพิมพ์ภาพถือเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการที่พิมพ์ให้เป็นเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

5. การออกแบบเศษวัสดุ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการนำเอาเศษวัสดุต่างๆ มาประยุกต์ ดัดแปลง แต่งเติม ให้เกิดผลงานชิ้นใหม่ ชิ้นมากิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

จากข้อมูลดังกล่าว การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กนั้นถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์และมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนนั้นได้มีการพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางด้าน อารมณ์ สังคม ร่างกายและสติปัญญา ครูจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างแรงจูงใจ เสริมการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบโครงงาน

3.1 ความหมายของการสอนแบบโครงงาน

แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้มีผลบังคับใช้มากกว่า 1 ปีแล้วก็ตาม การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้น ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ก็ยังคงมีให้เห็นน้อยมาก เพราะครูยังไม่เข้าใจ จึงยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ อยู่ ทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงเกิดผลได้น้อย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้นให้สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีนี้ โดยความจริงแล้ว ไม่ใช่ของใหม่ในวงการศึกษ หากแต่เป็นที่รู้จักกันมานานแล้วพอสมควร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการสอนที่สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เพราะทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และหลักของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ก็มีกระบวนการเรียนหลากหลายวิธี และการสอนแบบโครงงาน (Project Method) ก็เป็นอีกวิธีการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ที่แท้จริง มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของโครงงาน ไว้ดังนี้

ธีระชัย ปุณฺณโชติ (2531 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โครงการงานเป็นการศึกษาที่เน้นกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติค้นคว้าด้วยตนเอง โดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ ภายใต้คำแนะนำปรึกษาและการดูแลของครูหรือผู้เชี่ยวชาญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โครงการงานเป็นการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ภายใต้การดูแลและให้คำปรึกษาของครู ตั้งแต่การคิดสร้างโครงการ การวางแผนดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ รวมทั้งการกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผล

จิราภรณ์ ศิริทวี (2542 : 34) ได้ให้ความหมายว่า โครงการงานเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักทำโครงการวิจัยเล็กๆ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงการงานต้องกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักการตั้งคำถาม รู้จักการตั้งสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 18) ได้ให้ความหมายว่า โครงการงานเป็นการเรียนรู้ อย่างหนึ่งที่ต้องการให้ผู้เรียน ศึกษา ค้นคว้า ให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นในหัวข้อที่กำลังเรียน การศึกษาค้นคว้านี้อาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นทีม

ชาติรี เกิดธรรม (2545 : 57) ได้ให้ความหมายว่า วิธีการสอนแบบโครงการงานเป็นการสอนที่ให้นักเรียนเป็นหมู่หรือรายบุคคลได้วางแผนโครงการและดำเนินงานให้สำเร็จตามโครงการนั้น นับว่าเป็นการสอนที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) (2545 : 15) ได้ให้ความหมายว่า โครงการงานเป็นงานวิจัยเล็กๆ สำหรับนักเรียน เป็นการแก้ปัญหาหรือข้อสงสัย หาคำตอบ โครงการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หากเนื้อหาหรือข้อสงสัยเป็นไปตามรายวิชาจะเรียกว่า โครงการในรายวิชานั้นๆ

จากความหมายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว โครงการงานเป็นการปฏิบัติกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มุ่งให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เพราะผู้เรียนได้ลงมือกระทำโดยการทำกิจกรรมนั้นมาจากความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียนนั่นเอง ที่อยากจะศึกษาและหาคำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจน โดยมีกระบวนการเข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่การวางแผนลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้คำตอบที่แท้จริง โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำ และคอยให้คำปรึกษาซึ่งในการจัดทำโครงการนั้น สามารถทำได้ทุกระดับชั้น อาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม จะกระทำในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้ ดังนั้น การสอนแบบโครงการงาน จึงจัดว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นับได้ว่าเป็นการเรียนรู้โดยธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะด้านต่างๆ ของตนไปพร้อมๆ กับการเรียนรู้และศึกษาสิ่งที่ตนสนใจนั่นเอง

3.2 โครงการกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2546: 20 – 25) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตราต่างๆ ดังนี้

ตาราง 1 โครงการกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ลักษณะของ กิจกรรมโครงการ
มาตรา 22 การจัดการศึกษายึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ	● ให้นักเรียนตั้งปัญหาแล้วหาคำตอบด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่ม ว่าจะทำโครงการเรื่องอะไร และจะค้นหาคำตอบของโครงการนั้นด้วยวิธีการใด โดยครูเป็นเพียงที่ปรึกษาไม่ใช่บอกความรู้ (คำตอบ) ให้แก่ผู้เรียน

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	● ให้นักเรียนเลือกทำโครงการได้ 2 ลักษณะ คือ โครงการตามหลักสูตร ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และโครงการตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน
2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด และการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	● ลักษณะของโครงการ จะเน้นทักษะ กระบวนการต่างๆ ในการแสวงหา ความรู้เช่นกระบวนการคิดแบบ วิทยาศาสตร์ กระบวนการวิจัย กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้ มาซึ่งความรู้ และการประยุกต์ใช้ความ

ตาราง 1 (ต่อ) โครงการกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ลักษณะของ กิจกรรมโครงการ
	รัฐสวัสดิการ

3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	● กิจกรรมโครงงาน ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการใฝ่รู้ รักการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงงานประเภทสำรวจ ให้ผู้เรียนได้สำรวจข้อมูลต่างๆในสถานที่จริง โครงงานประเภททดลอง ให้ผู้เรียนทำการทดลองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แล้วสรุปผลการทดลอง โครงงานประเภทสิ่งประดิษฐ์ ให้ผู้เรียนประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้งานได้จริง นอกจากนี้ การทำโครงงานสำเร็จเรื่องหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนมีประเด็นที่จะพัฒนาโครงงานที่ทำเสร็จแล้ว หรือทำโครงงานใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง
4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา	● ลักษณะของกิจกรรมโครงงานเป็นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆ เพื่อใช้ตอบคำถาม ที่ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนั้น ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จึงกำหนดให้ผู้สอนจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบโครงงาน การจัดทำโครงงาน ผู้เรียนต้องมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง จึงจะทำโครงงานได้สำเร็จถ้าผู้

ตาราง 1 (ต่อ) โครงงานกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ลักษณะของ กิจกรรมโครงงาน
	เรียนโครงงานสำเร็จย่อมประเมินได้ว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้ง สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ	● โครงการเป็นผลงานการวิจัยชิ้นเล็กๆ ของผู้เรียนที่ใช้กระบวนการวิจัยในการแสวงหาความรู้ หรือความจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในบางกรณี หัวข้อที่ผู้เรียนจัดทำโครงการ เป็นเรื่องที่ครูและนักเรียนหรือบุคคลอื่นยังไม่รู้คำตอบ เพราะฉะนั้นกิจกรรมโครงการจึงส่งเสริมความเป็นกัลยามิตรทางวิชาการระหว่างครูกับนักเรียนให้ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน
6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ การประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	● กิจกรรมโครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียนเพื่อเปิดประตูสู่โลกกว้างให้สิ่งรอบข้างเป็นครู ปรัชญาของการเรียนรู้แบบโครงการ (บุรชัย ศิริมหาสาคร , 2545) คือ “ทุกสถานที่ คือ ห้องเรียน ทุกสถานการณ์ คือการเรียนรู้ ทุกคน คือ ครูนี้คือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ” การเรียนรู้แบบโครงการ จึงเป็นการระดมสรรพกำลังทางการศึกษาเรียนรู้จากภูมิปัญญาสากลจากตำราเรียน ภายใต้การร่วมมือจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ผนวกกับภูมิปัญญาสากลจากตำราเรียน ภายใต้การร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย เช่น

ตาราง 1 (ต่อ) โครงการกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ลักษณะของ กิจกรรมโครงการ
	โครงการประเภทสำรวจ ผู้เรียนต้อง

	ปฏิบัติการในภาคสนามเพื่อสำรวจข้อมูลที่ต้องการ จากบุคคลต่างๆ ในพื้นที่ แล้วสรุปข้อมูลเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่มีอยู่ในตำรา หรือสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ปรัชญาของการเรียนรู้แบบโครงการ (บุรชัย สิริมหาสาคร ,2545) คือ “ทุกสถานที่ คือ ห้องเรียน ทุกสถานการณ์ คือ การเรียนรู้ ทุกคน คือ ครูนี้คือกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ” การเรียนรู้แบบโครงการ จึงเป็นการระดมสรรพกำลังทางการศึกษาเรียนรู้จากภูมิปัญญาสากลจากตำราเรียน ภายใต้การร่วมมือจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ผนวกกับภูมิปัญญาสากลจากตำราเรียน ภายใต้การร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย เช่น โครงการประเภทสำรวจ ผู้เรียนต้องปฏิบัติการในภาคสนาม เพื่อสำรวจข้อมูลที่ต้องการ จากบุคคลต่างๆ ในพื้นที่ แล้วสรุปข้อมูลเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่มีอยู่ในตำรา หรือสรุปข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่
--	---

ที่มา : บุรชัย สิริมหาสาคร.(2546).การออกแบบหลักสูตรกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ .
หน้า 20-25.

3.3 โครงการกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

กรมวิชาการ (บุรณชัย สิริมหาสาคร. 2546. 27 – 28 อ้างถึง กรมวิชาการ.)ได้กล่าวถึง โครงการกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงการ ในเรื่องการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ในสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกช่วงชั้น จัดทำโครงการในทุกกลุ่มสาระการ

เรียนรู้ อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 โครงการ นอกจากสถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆแล้วจะต้องจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นโครงการให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจการศึกษาลู่โลกของการทำงาน ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม โดยให้ทำโครงการตามความถนัดและความสนใจ

การจัดการเรียนรู้โดย “โครงการ” เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรูปแบบหนึ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ ในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง และการประดิษฐ์หรืออยากเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ให้มากยิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน จนได้ข้อสรุปที่เป็นคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้นการเรียนรู้โดย “โครงการ” เป็นเหมือนสะพานที่เชื่อมระหว่างห้องเรียนกับโลกภายนอก ซึ่งเป็นเหมือนชีวิตจริงของผู้เรียนและผู้สอนด้วย เหตุผล ดังนี้ ด้านผู้เรียน การเรียนรู้โดยโครงการ” ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่เรียนกับการนำไปใช้ความคิดกับข้อเท็จจริง ซึ่งจะถูกเชื่อมโยงเข้าเป็นเรื่องเดียวกันในลักษณะของสหสัมพันธ์อันสามารถจะนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้อย่างหลากหลายและสร้างความรู้ที่เป็นประโยชน์ใหม่ๆได้ตลอด เวลา รวมทั้งขณะที่ปฏิบัติโครงการนั้น ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันด้วยการร่วมคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันหาคำตอบ ทำให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความสามารถที่มีอยู่ในตนเอง ออกมาได้ อย่างเต็มที่ ไม่มีการปิดกั้น รวมทั้งได้มีการฝึกทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับชีวิต อันได้แก่ ทักษะ กระบวนการ จะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้านผู้สอน การเรียนรู้ “โครงการ” จะทำให้ผู้สอนทราบถึงความสามารถของการเรียนรู้แต่ละคนมองเห็นและเข้าใจในรูปแบบวิธีการเรียนรู้ รูปแบบวิธีการคิดและการปฏิบัติการทางสมองของผู้เรียนอย่างแท้จริงอันจะช่วยให้มองเห็นแนวทางวิธีการที่จะพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนแต่ละคนได้ (บุรณชัย ศิริมหาสาคร. 2546. 27 – 28)

กิตติชัย สุทธาสิโนบล ได้กล่าวถึงโครงการไว้ดังนี้

โครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของกระบวนการวิจัย สำหรับผู้เรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน อาจใช้ช่วงเวลากิจการณการเรียนรู้ในเวลาปกติหรือนอกเวลาก็ได้ โดยไม่จำกัดสถานที่ กิจกรรมอาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มได้ตามความเหมาะสม ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยอาศัยทักษะกระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติจริง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เข้าไป สอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ใน ลักษณะองค์รวม “การบูรณาการ” ภายใต้การแนะนำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาหรือ ผู้เชี่ยวชาญอย่างใกล้ชิด อาจใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆช่วยในการศึกษา เพื่อให้ การศึกษาค้นคว้านั้นบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่ง ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดการ ค้นคว้า การแสวงหาความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้ (กิตติชัย สุทธาสิโนบล. 2546 : 1)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางด้านกระบวนการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาเป็น มีการแสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ และการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองทั้งนี้สิ่งดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ครูซึ่งทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำ จึงเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุน ให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ อย่างสูงสุดที่เต็มไปด้วยศักยภาพของตนเอง

3.4 ความสำคัญของการสอนแบบโครงงาน

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ ได้กล่าวถึงโครงงานว่า โครงงานเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการทำโครงงาน ถ้าผู้เรียนยังเรียนรู้ด้วยการทำโครงงาน ตลอดเวลาจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดโครงงานจะต้องเกิดขึ้นจากผู้เรียน เช่น ขณะที่ผู้เรียนมีข้อสงสัย หรือมีความต้องการหรือมีความสนใจ ต้องการคำตอบ จะเป็นจุดเริ่มต้นของโครงงานของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของการทำโครงงานเพื่อให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ทักษะในกลุ่มวิชาต่างๆ มีทักษะในการแสวงหาความรู้มีทักษะทางสังคม ทักษะการนำเสนอ เห็นคุณค่าในวิชาที่เรียนเน้นถึงพลังความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนและส่งเสริมการตัดสินใจ การจะคิดจะทำของผู้เรียน (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2545 : 36)

วิมลศรี สุวรรณรัตน์และมาฆะ ทิพย์ศิริ ได้กล่าวถึง โครงงานว่าโครงงานเป็นงานวิจัยเล็กๆสำหรับนักเรียนเป็นการแก้ปัญหาหรือข้อสงสัยหาคำตอบ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (วิมลศรี สุวรรณรัตน์และมาฆะ ทิพย์ศิริ.2547 : 5)

การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดจากประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการปฏิบัติจริง ฝึกให้แก้ปัญหาที่สงสัย โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการและวิธีการที่เป็นขั้นตอน นักเรียนจะสามารถนำทักษะที่ได้รับไปใช้กับสถานการณ์อื่นได้ ทักษะที่ได้รับจะติดตัวนักเรียนไปตลอดและยังยืนกว่าในตำรา ในภาพรวมสิ่งที่นักเรียนจะได้รับจากการศึกษาด้วยโครงงานคือ ความรู้ในเนื้อหาวิชานั้นๆ ทักษะกระบวนการทางวิชาวิทยาศาสตร์ ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการถ้อยแถลงการเรียนรู้ผ่านกระบวนการแก้ปัญหา เจตคติที่ดีต่อการศึกษา คุณสมบัติทางบวกอื่นๆ ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ

3.5 ประเภทของโครงงาน

ชาติรี เกิดธรรม ได้กล่าวถึงประเภทของโครงงานว่าโครงงาน มีมากมายหลายอย่าง ถ้าจะแบ่งตามสาระการเรียนรู้อาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่ใช้เนื้อหาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆเป็นพื้นฐานในการทำโครงการ โดยมีการบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมเข้าด้วยกัน

2.โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนสามารถกำหนดขึ้นมาตามความสนใจและความถนัด โดยให้นำเอาความรู้ ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกัน (ชาติรี เกิดธรรม. 2547: 6 – 8)

ซึ่งสอดคล้องกับ บุรชัย ศิริมหาสาคร ที่ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดของหัวข้อการทำโครงการว่า ปัญหาสำคัญในการทำโครงการประการหนึ่ง คือ นักเรียนไม่ทราบว่าจะทำโครงการเรื่องอะไร เพราะฉะนั้น ครูผู้สอนจะต้องให้คำปรึกษา แนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการ และการหาหัวข้อในการทำโครงการ มีกรอบแนวคิดที่จะต้องคำนึงถึงอยู่ 2 ประการ คือ

1. โครงการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. โครงการตามความถนัดหรือความสนใจของผู้เรียน (บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2546 :18-19)

หลักสูตรขั้นการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เพราะว่าจัดเป็นการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงได้กำหนดไว้ในหลักสูตรด้วย ให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการความรู้ ระหว่างโครงการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งก็ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ส่วนการจัดทำโครงการตามความถนัดหรือตามความสนใจของผู้เรียนนั้น ก็ให้ผู้เรียนสามารถใช้ความถนัดหรือตามความสนใจที่ผู้เรียนเอง จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับกลุ่มทั้ง 8 กลุ่มสาระที่เรียน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการทำแฟ้มผลงานแบบโครงการหรือการศึกษาเป็นรายบุคคล หรือการศึกษาแบบอิสระเพราะฉะนั้นหัวข้อโครงการจะมีลักษณะที่หลากหลายแตกต่างกัน

ชาติรี เกิดธรรม แบ่งลักษณะของการดำเนินงานของโครงการเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.โครงการประเภทสำรวจข้อมูล รวบรวมข้อมูล จุดประสงค์เพื่อสำรวจรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ แล้วนำมาจำแนกเป็นหมวดหมู่และนำเสนออย่าง มีระบบ เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ผลดียิ่งขึ้น โดยในการทำโครงการประเภทนี้ผู้เรียนจะต้องใช้วิธีการต่างๆ ในการสำรวจรวบรวมข้อมูล เช่น

การสัมภาษณ์ สอบถาม สืบค้น ตัวอย่างโครงการประเภทนี้ เช่น

- การสำรวจรูปทรงทางเรขาคณิตของใบพืชชนิดต่างๆ
- การสำรวจในท้องถิ่น
- การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ
- การสำรวจแหล่งอารยธรรมโบราณ

- การสำรวจเส้นทางเดินทัพตามประวัติศาสตร์ไทย
- การสำรวจภาษาถิ่นในชุมชน
- การสำรวจพืชสมุนไพรในท้องถิ่น

2. โครงการงานประเภทศึกษาค้นคว้า

จุดประสงค์เพื่อแสวงหาความรู้จากแหล่งวิทยาการต่างๆ เช่น ห้องสมุด สถาบันเว็บไซต์ เว็บไซต์ต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ โดยตรงเป็นการฝึกฝนหาแนวทางในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในเรื่องที่ยังไม่มีผู้ใดคิดมาก่อนเพื่อนำมาเทียบเคียงกับความรู้ที่ได้จากหนังสือเรียน ตำรา หรือเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งเป็นการศึกษาค้นคว้าทดลองเพื่อค้นหาหรือตรวจสอบ ข้อเท็จจริง หรือทฤษฎี ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าทดลองอาจคลาดเคลื่อนไม่ครบถ้วน เช่น

- การศึกษาเส้นทางเดินของสุนทรภู่ตามนิราศ
- การศึกษาค้นคว้าหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่องเจดีย์ยุทธหัตถี
- การศึกษาค้นคว้าหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่องพันท้ายนรสิงห์
- การสืบค้นและศึกษาเรื่องอาหารจากกาพย์เห่เรือชมเครื่องคาวหวาน
- การศึกษาค้นคว้าตำรายาแผนโบราณ
- การศึกษาค้นคว้าของเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาไทย
- การพิสูจน์ความจริงของทฤษฎีทางเรขาคณิต

3. โครงการงานประเภทการทดลอง

ลักษณะของโครงการงานประเภทนี้จะต้องมีการออกแบบการทดลอง เพื่อศึกษาผลของตัวแปรหรือตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามและมีการควบคุมตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ต้องการศึกษาที่จะส่งผลให้การศึกษาคคลาดเคลื่อน ขั้นตอนการทำโครงการงานประเภทนี้จะต้องมีการกำหนดปัญหา ตั้งสมมติฐาน ออกแบบ การทดลอง ดำเนินการทดลองเพื่อหาคำตอบของปัญหาหรือตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้แปรผลและสรุปผล การทำโครงการงานประเภททดลองนี้ในบางครั้งอาจจำเป็นต้องทำการทดลองเพื่อศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นเสียก่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลบางประการมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดรายละเอียดต่างๆ ของการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ตัวอย่างชื่อโครงการ ประเภททดลอง

- การเปลี่ยนเพศปลาหางนกยูงโดยใช้ไรแดง
- การใช้เม็ดโฟมป้องกันหนอนผิเสื้อกินใบส้ม
- การใช้สารสกัดจากใบมันสำปะหลังเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
- ถูงเพาะชำจากน้ำตะโก
- ชิงชะลอการบูด
- การทำกระดาศจากกาบกล้วย
- เซลล์ไฟฟ้าพลังดิน
 - การลดปริมาณคาร์บอนมอนนอกไซด์

4. โครงการงานสิ่งประดิษฐ์

จุดประสงค์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต วิเคราะห์เครื่องมือเครื่องใช้หรือวิธีการในการจัดการต่างๆ แล้วพัฒนาหรือสร้างขึ้นใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของ

สังคมตามความรู้ความสามารถที่มีอยู่การพัฒนาหรือสร้างชิ้นงานมักจะเกิดขึ้นหลังจากทำ
โครงการสำรวจข้อมูลและโครงการทดลองมาก่อน เช่น

- การประดิษฐ์เครื่องห่อผลไม้
- การสร้างหรือพัฒนาระเบียงวิธีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์
- เครื่องกลั่นน้ำปลิงแสงอาทิตย์
- การปลูกพืชโดยไม่ใช้ดิน
- การประดิษฐ์เครื่องสูบน้ำพลังลม
- เทคนิคการถนอมอาหารแบบพื้นบ้าน
- เทคนิคการปลูกพืชสมุนไพร
- นวัตกรรมในการลอกภาพเขียนโบราณ
- เทคนิคการย้อมผ้าโดยใช้ภูมิปัญญาไทย (ชาติรี เกิดธรรม .2547: 6 – 8)

เราจะรู้จักและพบเห็นกันแต่เฉพาะโครงการวิทยาศาสตร์ เพราะได้มีการนำโครงการ
วิทยาศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงาน และโครงการ
วิทยาศาสตร์ค่อนข้างชัดเจน เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่มีอยู่แล้ว ในสาระเนื้อหาวิทยาศาสตร์ แต่ก็ยัง
มีข้อซักถามว่าวิชาอื่นๆ นอกจากวิทยาศาสตร์แล้ว สามารถทำโครงการได้หรือไม่ ปัจจุบันการ
จัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นั้น ได้
ปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย
คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและ
พลศึกษา ศิลปะ การงานพื้นฐานอาชีพ และภาษาต่างประเทศ แต่เนื่องจากความสนใจ ของ
แต่ละคนไม่เหมือนกัน เพราะสามารถเลือกทำโครงการในรายวิชาที่ตนเองสนใจ และจากการที่
ผู้วิจัยได้ไปศึกษาค้นคว้า พบว่าโครงการที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา นั้น มี 3
ประเภท คือ โครงการสำรวจรวบรวมข้อมูล โครงการทดลองและโครงการสิ่งประดิษฐ์ สำหรับ
โครงการทฤษฎีนั้นเป็นโครงการที่นำเสนอเกี่ยวกับการใช้ความรู้มีทฤษฎี หลักการ แนวคิด
ใหม่ๆ เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยังไม่มีใครคิดมาก่อน ดังนั้นความรู้ ทฤษฎี หลักการ และ
แนวคิดใหม่ๆ ดังที่กล่าวนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูล มีการพิสูจน์ทำการทดลอง
และทดสอบอย่างเป็นระบบเพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการทำโครงการประเภท
ทฤษฎี ดังนั้น โครงการจึงจัดเป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการให้ผู้เรียน
ได้ลงมือปฏิบัติจริง

3.6 เทคนิคการสอนแบบโครงการ

วิมลศรี สุวรรณรัตน์ กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงงานสามารถนำไปใช้กับการเรียนในเรื่องใดก็ได้ แต่ควรมีลักษณะร่วมกัน ดังนี้ เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนอยู่ คำนึงถึงเวลาที่เสียไป สามารถหาวัสดุอุปกรณ์ได้ง่าย เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย การเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น หรือสภาพแวดล้อมของผู้เรียนและเหมาะสมกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน

(วิมลศรี สุวรรณรัตน์. 2542 : 25)

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้เรียนต้องค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ให้คำปรึกษา ดังที่กรมวิชาการ ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. การเตรียมการสอน
 - 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ
 - 1.2 ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย
 - 1.3 วางแผนการสอน
 - 1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
 - 1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน
 - 1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดหรือเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 - 1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้
 - 1.4 จัดเตรียม
 - 1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน
 - 1.4.2 เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน
 - 1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือสื่อทัศน วัสดุต่างๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
 - 1.4.4 เครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้
 - 1.4.5 ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ในลักษณะต่างๆ
2. การสอน
 - 2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
 - 2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
 - 2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสถานการณ์ที่เป็นจริง
 - 2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
 - 2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่
 - 2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้ง เหตุการณ์ที่จะส่งผล

ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น

2.3.7 ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อมูลเนื้อหา ความรู้เพิ่มเติม แก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของ ผู้เรียน รวมทั้ง ให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

3. การประเมินผล

3.1 เก็บรวบรวมผลงาน และประเมินผลงานของผู้เรียน

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

(กรมวิชาการ .2543 : 12 – 14)

3.7 ลำดับขั้นตอนการสอนแบบโครงงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (บุรชัย ศิริมหาสาคร. อ้างถึง
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542) ได้สรุปขั้นตอนการทำ
โครงงานออกเป็นขั้นตอนใหญ่ๆ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ชั้นเลือกหัวข้อของโครงงาน
2. ชั้นเขียนเค้าโครงของโครงงาน
3. ชั้นปฏิบัติตามโครงงาน
4. ชั้นอภิปรายและสรุปผลโครงงาน
5. ชั้นนำเสนอโครงงาน
6. ชั้นพัฒนาโครงงาน (บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2546 : 104)

3.8 การประเมินโครงงาน

บุรชัย ศิริมหาสาคร ได้กล่าวถึง การประเมินโครงงานว่ามีจุดเน้น ดังนี้

1. เน้นการประเมินผลโครงงานทั้งระบบ
2. เน้นการประเมินในผู้เรียนทุกด้าน
3. เน้นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง นอกจาก
การประเมินกระบวนการทำโครงงานแล้วต้องประเมินผลสำเร็จของโครงงานควบคู่กันไปด้วย
โดยใช้ประเมินผลตามทฤษฎีเชิงระบบ ให้ครอบคลุม 3 ระยะ คือ
1. Input : การประเมินก่อนทำโครงงาน
2. Process : การประเมินขณะทำโครงงาน
3. Output : หรือ Product : การประเมินผลสำเร็จของโครงงาน (บุรชัย ศิริมหาสาคร.

2546: 218 – 219)

นอกจากนี้ กรมวิชาการ ได้เสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้ประเมินโครงงานว่าบุคคล ที่ควรมีส่วนในการประเมินโครงงาน อาจประกอบด้วย

1. ผู้เรียนประเมินตนเอง
2. เพื่อนช่วยประเมิน
3. ผู้สอนหรือครูปรึกษา
4. ผู้ปกครอง
5. บุคคลอื่นๆที่สนใจและเกี่ยวข้อง (กรมวิชาการ.2544 : 8-9)

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การประเมินการทำโครงงานปรับจาก (วิมล ศรี สุวรรณรัตน์ และมาพะ ทิพย์ศิริ. โครงงานวิจัย. 2547.) เป็นเกณฑ์การให้คะแนนหากผู้เรียน ได้ทำโครงงานตามขั้นตอนอย่างมีระบบแล้ว จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อัน จะนำไปสู่ความสำเร็จของการทำโครงงาน

3.9 ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบโครงงาน

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ ได้กล่าวถึงข้อดีและ ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน ดังนี้

ข้อดี

1. ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกประเด็นที่จะศึกษา วิธีการศึกษาและแหล่งความรู้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน
3. การศึกษาค้นคว้านั้นมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่างความรู้/ทักษะ/ประสบการณ์เดิมกับสิ่งใหม่
4. ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น
5. ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาในการทำงาน

ข้อจำกัด

1. ใช้เวลาในการเรียนรู้มาก เสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง
2. ผู้สอนอาจให้คำปรึกษาและดูแลไม่ทั่วถึง
3. ถ้าผู้เรียนวางแผนการทำงานไม่ดีอาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ
4. ถ้าผู้สอนขาดความเอาใจใส่หรือความอดทน อาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2545 : 91 – 92)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้น ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกเรื่องที่เรียนรู้ด้วย ตนเองและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสำเร็จของงาน และเป็นการฝึก แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการทำงานด้วย แต่จะต้องคำนึงถึงการวางแผนในการทำงานโดยเฉพาะ การคำนึงถึงระยะเวลาในการทำงานเพราะค่อนข้างใช้เวลาในการทำงานค่อนข้างนานพอสมควร

หากมีเรียนไม่มีความอดทน ขาดการเอาใจใส่ในการทำงานก็อาจทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

3.10 บทบาทของครูผู้สอนวิชาโครงการ

ยุทธ ไกรวรรณ ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนวิชาโครงการว่า ในการสอนวิชาโครงการนั้นครูมีหน้าที่และบทบาทเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะ กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดความคิด คอยอำนวยความสะดวก ให้นักเรียนได้วางแผนและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ร่วมมือช่วยเหลือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานตลอดทั้งติดตามการทำงานและประเมินผลโครงการ (ยุทธ ไกรวรรณ. 2546 : 34 - 35)

กิตติชัย สุทธาสิโนบล ได้กล่าวถึง บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการในการส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการ ดังนี้

ในการจัดทำโครงการตามสาระการเรียนรู้ต่างๆ ของผู้เรียนนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการถือว่ามีความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการเป็นอย่างมาก ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

1. จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน รู้จักการตั้งคำถามกำหนดปัญหาและเลือกปัญหาที่น่าสนใจ
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็นโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามซึ่งอาจใช้คำถาม เช่น ทำไม(why?), อะไร (what ?) , อย่างไร (how ?) , ถ้า.....แล้ว(if.....?)
3. ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาผู้เรียนในด้านการคิดปัญหาโครงการ การเขียนโครงร่าง การดำเนินการปฏิบัติการกิจกรรม การเขียนรายงาน การจัดแสดงนิทรรศการโครงการทั้งนี้อาจารย์ที่ปรึกษาต้องไม่ก้าวก่ายการปฏิบัติการกิจกรรมของผู้เรียนจนทำให้ผู้เรียนขาดประสิทธิภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการพูด และประสิทธิภาพด้านการกระทำ
4. ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอโดยอาจแสดงออกด้านการให้คำพูดชมเชย ร่วมเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา คอยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการกิจกรรมอย่างเป็นกันเองกับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด (กิตติชัย สุทธาสิโนบล. 2546 : 9)

การจัดทำโครงการนั้นจะประสบผลสำเร็จคงไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียน หรือครู อาจารย์ที่ปรึกษาแต่อย่างใด หากแต่มีหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ก็เป็นส่วนสำคัญเช่นกัน ในการส่งเสริมให้ผู้ทำโครงการทำงานได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนั้นได้ร่วมกันแบ่งกลุ่มมีการจัดกลุ่มตามความถนัดความสนใจและความสมัครใจกลุ่มละ 3 – 5 คนในการปฏิบัติโครงการ รวมถึงระยะเวลาในการปฏิบัติโครงการนั้นก็ให้เป็นไปตามเหมาะสมแต่ควรเสร็จสิ้นภายใน 1 ภาคเรียนหรือ 1 ปีการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล การจัดกิจกรรมแบบโครงการ ถือได้ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง เพราะจุดสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามศักยภาพของตนเอง คือ ครู อาจารย์ ที่คอยเสนอแนะ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจในการทำ

กิจกรรม ดังนั้น การจัดกิจกรรมโครงการทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนับถือด้วยตนเอง และที่สำคัญผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนแบบโครงงาน

4.1 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับภายในประเทศ

กมล เฟื่องฟูง (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโครงงานวิทยาศาสตร์” ผลการวิจัย พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์ สูงกว่ามีครูเป็นผู้สอนโครงงานวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม ฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์สูงกว่าครูเป็นผู้สอนโครงงานวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลัดดา สายพานทอง (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู” ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูหลังการสอนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการทำโครงงานวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แจ่มจันทร์ ทองคุ้ม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลการเรียนวิทยาศาสตร์สาระการเรียนรู้ เรื่อง การกินดีอยู่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ที่ได้รับการสอนแบบโครงงาน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์” ผลการวิจัย พบว่า ผลการเรียนวิทยาศาสตร์สาระการเรียนรู้เรื่องกินดีอยู่ดีของนักเรียน

ที่ได้รับการสอนแบบโครงงาน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์” คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน นักเรียนมีความสามารถในการคิดและการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ในระดับดีมาก

มาลินี ศิริจารี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยบทเรียนไฮเปอร์เท็กซ์และบทเรียนสื่อประสมในวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์” ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนไฮเปอร์เท็กซ์และบทเรียนสื่อประสมในวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนไฮเปอร์เท็กซ์ และบทเรียนสื่อประสมในวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

แมทธิว (แจ่มจันทร์ ทองคุ่ม . 2545 : 42 อ้างอิงจาก Matthews). 1989 : 3143 ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อของครูต่อผลของของหลักสูตรการสอนในการที่จะให้นักเรียนสนใจการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ ในการใช้แบบสอบถามสำรวจจากครูที่มีส่วนในการจัดแสดงโครงงานวิทยาศาสตร์ลักษณะคำถามของหลักสูตรและการสอนแยกออกเป็น 6 ประเภท ซึ่งการจำแนกนี้ ยึดตามหลักของ E.EISNER คือ ความเหตุผล ลักษณะของบุคคล ความรู้ในกระบวนการเทคโนโลยี การปรับตัวเข้ากับสังคมและการมีมนุษยสัมพันธ์ จากการสำรวจ พบว่าลักษณะหลักสูตรการสอนที่ทำให้นักเรียนสนใจ โครงงานวิทยาศาสตร์มี 3 ลักษณะที่ครูส่วนใหญ่ลงความเห็นคือ ความรู้ในกระบวนการ ลักษณะของบุคคลและการใช้เทคโนโลยี

ฟิลิป นอร์วิน ซิลเดรส (วิมลศรี สุวรรณรัตน์.2547 : 36 อ้างอิงจาก Childress).1983 : 3280-A ได้ศึกษาถึงผลการที่ให้นักเรียนทำโครงงานวิทยาศาสตร์ต่อการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กวัยรุ่น ตามทฤษฎีของเพียร์เจต์ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เลือกเรียนเคมีจาก 12 เขตการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ผ่านการทดลองเป็นเวลา 9 สัปดาห์ มีพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียร์เจต์ไม่แตกต่างส่วนนักเรียนที่ทำโครงงานมักเข้าร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมมากและเมื่อทดสอบการคิดเชิงตรรกศาสตร์ พบว่านักเรียนที่ทำโครงงานมีระดับการพัฒนาการเรียนรู้ตามทฤษฎีของเพียร์เจต์เพิ่มมากขึ้น

อีริง เจเน็ต หลุยส์ (สุเมธดา งามชัด. 2548: 22 อ้างอิงจาก Eyring , Janet Louise).1990 ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทักษะในการโต้ตอบของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่ได้รับการสอนแบบโครงงานเพื่อต้องการศึกษาทักษะในการโต้ตอบและเจตคติต่อการสอนแบบโครงงาน โดยวัดจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การทำรายงานและการทดสอบ

ผลการศึกษา พบว่าทักษะทางภาษาโดยรวมไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มควบคุมมีทักษะการเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบทสูงกว่ากลุ่มทดลอง ในขณะที่กลุ่มทดลองมีทักษะในการเขียนเพื่อสื่อความหมายสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากการประมวลผลการวิจัยนี้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธี แบบ โครงงานนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีแบบโครงงานเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งการสอนแบบโครงงานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามความสนใจตามความถนัด และความสามารถของตนเอง ซึ่งก็ต้องอาศัยกระบวนการที่เป็นระบบไปใช้ในการหาคำตอบในเรื่องนั้นๆ โดยมีครูผู้สอนคอยให้ คำปรึกษาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการทำโครงงาน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มี คุณลักษณะนิสัยของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนนั่นเอง

การจัดการเรียนในปัจจุบันมีวิธีการสอนที่หลากหลาย พบว่า วิธีการสอนในแบบใหม่ๆ เหล่านั้นสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนได้ทั้งสิ้นและมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เพราะวิธีการสอนแต่ละวิธีต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันตรงที่ว่ามุ่งทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อที่จะนำความรู้มาใช้และพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน จะเป็นการสอนอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทดลอง และนำเสนอผลงาน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
2. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ

1. การสร้างและการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยได้ศึกษาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการสอนตามแนวการสอนแบบโครงงาน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร สาระและมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) จากหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

1.3 ผู้วิจัยทำการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งมีจำนวน 2 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเวลาสอน 10 สัปดาห์ๆ 2 ชั่วโมงๆ ละ 60 นาที รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

1.4 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ (อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) (อาจารย์ประพันธ์ กิรัมย์ อาจารย์ฝ่ายการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร) (อาจารย์ประสารศ ยินดี อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนวัดบัวแก้ว สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร)

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระของแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยการแสดงความคิดเห็นและนำมาหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังนี้

เกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือมีดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย มีดังนี้

4.50 — 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
3.50 — 4.49	หมายถึง	เหมาะสมมาก
2.50 — 3.49	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
1.50 — 2.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1.00 — 1.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยมีรายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้อย่างชัดเจน
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม
4. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน
5. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
6. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแบ่งกลุ่มในการทำงานร่วมกันและมีความรัก ความสามัคคีภายในกลุ่ม
7. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการบูรณาการความรู้ของตนเอง และนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติกิจกรรม

8. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอและชื่นชมในผลงานของตนเองและผู้อื่น
9. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติกิจกรรม
10. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดระยะในการสอนได้เหมาะสม
ได้ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อใช้ในการสอนแบบโครงการ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1.	แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้อย่างชัดเจน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
2.	แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
3.	แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	3.67	0.58	เหมาะสมมาก
4.	แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5.	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความสนใจและความต้องการของผู้เรียน	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง

2

(ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
6.	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแบ่งกลุ่มในการทำงานร่วมกันและมีความรักความสามัคคีภายในกลุ่ม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7.	เรียนรู้จักการบูรณาการความรู้ของตนเองและนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติกิจกรรม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
8.	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอและชื่นชมในผลงานของตนและผู้อื่น	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
9.	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติกิจกรรม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
10.	แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด

ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีผลดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม

2. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม

3. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม

4. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

5. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

6. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแบ่งกลุ่มในการทำงานร่วมกันและมีความรัก ความสามัคคีภายในกลุ่ม

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

7. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการบูรณาการความรู้ของตนเอง และนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติกิจกรรม

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

8. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอและชื่นชมในผลงานของตนเองและผู้อื่น

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

9. แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติกิจกรรม

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

10. แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดระยะเวลาในการสอนได้เหมาะสม

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้เสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานว่า ควรเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าจากแหล่งที่อื่นๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

1.5 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสอนจริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน

2. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา โดยมุ่งประเมินผลด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และด้านความสำเร็จของผลงาน เกณฑ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในครั้งนี้ได้ปรับจาก ศิริลักษณ์ ไทยดี (2546 : ภาคผนวก) ในการทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทัศนศิลป์ในวิชาศิลปะกับชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แนวคิดการสอบแบบ ซี ไอ เอส เอส ที่และกรองกมล บุตรขาว (2546 : ภาคผนวก) ในการทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลงานการปั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดกิจกรรมศิลปะ โดยพิจารณาคุณภาพของการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะในการวิจัย ดังนี้

16 - 20	คะแนน	ระดับคุณภาพ ดีมาก
11 - 15	คะแนน	ระดับคุณภาพ ดี
6 - 10	คะแนน	ระดับคุณภาพ พอใช้
0 - 5	คะแนน	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

2.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ (อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) (อาจารย์ประพันธ์ กิรัมย์ อาจารย์ฝ่ายการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร) (อาจารย์ประสารศ ยินดี อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนวัดบัวแก้ว สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร)

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านได้ตรวจสอบ ได้ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาและนำคะแนนที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาหาค่าเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือมีดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย มีดังนี้

4.50 — 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
3.50 — 4.49	หมายถึง	เหมาะสมมาก
2.50 — 3.49	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง

1.50 — 2.49 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1.00 — 1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ได้ผลการตรวจสอบความเหมาะสมแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
ศิลปศึกษา

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการตรวจสอบความเหมาะสมแบบประเมินผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
1.	ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ			
1.1	มีความคิดสร้างสรรค์และ จินตนาการที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง	3.67	1.53	เหมาะสมมากที่สุด
1.2	มีแนวคิดแปลกใหม่จากผู้อื่น	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
1.3	มีการออกผลงานได้อย่างสวยงาม	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
1.4	มีความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับ เรื่องที่ทำ	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
1.5	รู้จักการนำประสบการณ์มา สร้างสรรค์ผลงาน	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
2.	การเลือกวัสดุอุปกรณ์			
2.1	เตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้อย่าง ครบถ้วน	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2.2	รู้จักการนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2.3	รู้จักการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2.4	ทำงานโดยเห็นคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2.5	รู้จักการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่ ถูกวิธี	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
3.	กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน			
	ศิลปะ			
3.1	รู้จักการใช้เทคนิคและวิธีการทางศิลปะ	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.2	ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.3	รู้จักการแก้ปัญหาในการทำงาน	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.4	ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
3.5	มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4.	ความสำเร็จของผลงาน			
4.1	ผลงานมีความสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดไว้	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4.2	ผลงานมีความสวยงาม สะอาด ประณีต	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4.3	สร้างผลงานได้ด้วยตนเอง	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4.4	บอกประโยชน์ในการนำไปใช้ของผลงานได้	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
4.5	ส่งงานตามเวลาที่กำหนด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

สรุปความเหมาะสมแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา มีดังนี้

1.ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

1.1 มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.53 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก

1.2 มีแนวคิดแปลกใหม่จากผู้อื่น

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

1.3 มีการออกผลงานได้อย่างสวยงาม

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก

1.4 มีความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับเรื่องที่ทำ

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

1.5 รู้จักการนำประสบการณ์มาสร้างสรรค์ผลงาน

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก

2.การเลือกวัสดุอุปกรณ์

2.1 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างครบถ้วน

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

2.2 รู้จักการนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

2.3 รู้จักการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

2.4 ทำงานโดยเห็นคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

2.5 รู้จักการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่ถูกต้องวิธี

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

3.1 รู้จักการใช้เทคนิคและวิธีการทางศิลปะ

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

3.2 ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

3.3 รู้จักการแก้ปัญหาในการทำงาน

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

3.4 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

3.5 มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

ความสำเร็จของผลงาน

4.1 ผลงานมีความสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดไว้

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

4.2 ผลงานมีความสวยงาม สะอาด ประณีต

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

4.3 สร้างผลงานได้ด้วยตนเอง

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

4.4 บอกประโยชน์ในการนำไปใช้ของผลงานได้

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

4.5 ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

สรุป ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้เสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาว่า ในระดับการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้นอาจยังมีความคิดสร้างสรรค์ที่ไม่สามารถคิดขึ้นเองได้ใหม่ การคิดของนักเรียนอาจได้มาจากการลอกเลียนแบบแล้วนำมาประยุกต์เชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ

2.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะและด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

2.4 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการตรวจสอบความถูกต้องมาทำการแก้ไขปรับปรุงและนำไปใช้เป็นเกณฑ์การให้คะแนนในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการเก็บข้อมูลแบบ

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

One –Group Pretest – Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . 2535 : 35)

E แทน กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

X แทน วิธีสอนแบบโครงงาน

T₁ แทน แบบทดสอบการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ก่อนทดลอง

T₂ แทน แบบทดสอบการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ หลังการทดลอง

การดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยการให้นักเรียนเลือกหน่วยการเรียนรู้ 4 เรื่อง คือ การเขียนภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้นและการแกะสลัก และการ

ออกแบบเศษวัสดุ มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะคนละ 1 ชิ้นงาน โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อเรื่อง สัตว์ที่ฉันรัก ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 2 ชั่วโมง

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเวลาสอน 10 สัปดาห์ๆ 2 ชั่วโมงๆ ละ 60 นาที รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

ตาราง 4 กำหนดการสอน

สัปดาห์ที่	วัน	คาบเรียน - เวลา	กระบวนการจัดการเรียนรู้
1.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3	ทดสอบก่อนเรียน
2.	อังคาร	09.30 น. – 11.30 น.	เรื่อง โครงงาน
3.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	เรื่องโครงงานศิลปะ
4.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	การเขียนเค้าโครงการทำโครงงาน
5.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	ลงมือปฏิบัติการทำโครงงาน
6.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	ลงมือปฏิบัติการทำโครงงาน
7.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	ลงมือปฏิบัติการทำโครงงาน
8.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	ลงมือปฏิบัติการทำโครงงาน
9.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	ลงมือปฏิบัติการทำโครงงาน
10.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	การเขียนรายงานโครงงาน
11.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	สรุปการทำโครงงาน
12.	อังคาร	คาบเรียนที่ 2 - 3 09.30 น. – 11.30 น.	ทดสอบหลังเรียน

3. หลังจากจบการสอนแบบโครงงานแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยวิธีการเดียวกันกับก่อนเรียน (Pre-test) ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 2 ชั่วโมง
4. นำผลที่ได้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษามาวเคราะห์ค่าทางสถิติ

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) จากสูตรของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2535).

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	คือ	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	คือ	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	คือ	จำนวนคนทั้งหมด

- 1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แทนด้วย S.D.

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

หรือ

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ค่าคะแนน
	N	แทน	จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม
	$\sum$	แทน	ผลรวม

2. สถิติเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของแบบประเมินเกณฑ์การให้คะแนนของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ จากสูตรของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538).

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของเกณฑ์การให้คะแนนของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 ใช้วิธีการทางสถิติแบบ t - test Dependent Sample เพื่อเปรียบเทียบการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานศิลปะจากสูตรของ คณะกรรมการข้าราชการครู. (2542).

$$t = \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - \frac{(\sum D)^2}{N}}{N(N-1)}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติ t - test

D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับทดลองหลังเรียน

$\bar{D}$ แทน ค่าเฉลี่ยของ D

$\sum D$ แทน ผลรวมความแตกต่างของคะแนน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมความแตกต่างของคะแนนยกกำลังสอง

N แทน จำนวนผู้เรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ทั้ง 4 ด้าน

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ t-test for dependent

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ก่อนทดลอง	34	2.67	0.94	7.245*	0.000
หลังทดลอง	34	4.00	0.98		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ดีขึ้น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะ

โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านการความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของนักเรียนดีขึ้น

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ t-test for dependent

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ก่อนทดลอง	34	2.58	0.70	6.260*	0.000
หลังทดลอง	34	3.55	0.82		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ดีขึ้น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนดีขึ้น

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ t-test for dependent

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ก่อนทดลอง	34	2.67	0.63	4.623*	0.000
หลังทดลอง	34	3.29	0.67		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะดีขึ้น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะของนักเรียนดีขึ้น

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดการกิจกรรมแบบ
โครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ด้านความสำเร็จของผลงาน t-test for
dependent

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ก่อนทดลอง	34	2.82	0.67	5.416*	0.000
หลังทดลอง	34	3.52	0.70		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดการ
กิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านความสำเร็จของผลงานดีขึ้น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดการกิจกรรม
แบบโครงการทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านความสำเร็จของผลงานของนักเรียนดี
ขึ้น

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดการกิจกรรมแบบ
โครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง รายด้านและโดยรวม t-test for dependent

เกณฑ์	กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ด้านความคิดสร้างและ จินตนาการ	ก่อนทดลอง	34	2.67	0.94	7.245*	0.000
	หลังทดลอง	34	4.00	0.98		
ด้านการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์	ก่อนทดลอง	34	2.58	0.70	6.260*	0.000
	หลังทดลอง	34	3.55	0.82		
ด้านกระบวนการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ	ก่อนทดลอง	34	2.67	0.63	4.623*	0.000
	หลังทดลอง	34	3.29	0.67		
ด้านความสำเร็จของ ผลงาน	ก่อนทดลอง	34	2.82	0.67	5.416*	0.000
	หลังทดลอง	34	3.52	0.70		
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน	ก่อนทดลอง	34	10.76	2.41	8.169*	0.000
	หลังทดลอง	34	14.38	2.76		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ รายด้านทั้ง 4 ด้านและโดยรวม ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ รายด้านทั้ง 4 ด้านและโดยรวม ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปศึกษาของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงการโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งผลงานศิลปะออกเป็น 4 เรื่อง คือ การเขียนภาพระบายสี การปั้นและการแกะสลัก การพิมพ์ภาพ และการออกแบบเศษวัสดุ โดยให้นักเรียนเลือกปฏิบัติ 1 เรื่อง ตามความสนใจในหัวข้อ “สัตว์ที่ฉันรัก” ผลงานได้จำแนกเป็นรายบุคคล ดังนี้

การเขียนภาพระบายสี

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 2 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนคนที่ 10

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 3 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลัง

การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 12

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 4 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีน้ำบนไม้ไอศกรีมจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 19

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 5 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 20

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 6 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีน้ำบนไม้ไอศกรีมจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 21

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 7 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 24

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 8 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 29

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

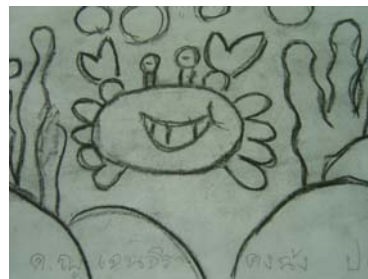

ภาพประกอบ 9 ภาพการเขียนภาพระบายสีจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 31

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 10 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารและสีดินสอจากการทดสอบก่อน และหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 32

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสนใจและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเรื่องการเขียนภาพระบายสี มีจำนวน 9 คน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า ภาพสัตว์ที่นักเรียนเขียนภาพระบายสีนั้นมีแรงบันดาลใจมาจากการได้พบเห็นทั้งในรูปภาพหรือพบเห็นด้วยตนเองและมีความประทับใจสัตว์ชนิดนั้นๆ โดยดูจากผลงานของนักเรียนคนที่ 24 นักเรียนได้ไปเที่ยวชมสวนสัตว์ได้พบเห็นความสามารถของช้างในการเดินได้เชือกทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจจึงถ่ายทอดออกมาเป็นการเขียนภาพระบายสีซึ่งมีความสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่า นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้ดีและรู้จักการนำเอาเศษวัสดุที่เหลือใช้มาประยุกต์ให้เหมาะกับการเขียนภาพระบายสีได้ โดยดูจากผลงานของนักเรียนคนที่ 19 และ 21 ซึ่งนำไม้ไอศกรีมแทนกระดาดาวเขียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนนั้น พบว่า ผลงานของนักเรียนคนที่ 12 , 24 และ 29 นั้นใช้เทคนิคการเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอ มีการเตรียมอุปกรณ์ได้ง่ายไม่ยุ่งยาก ผลงานของนักเรียนคนที่ 10 , 20 , และ 31 ใช้เทคนิคการเขียนภาพด้วยสีผสมอาหารซึ่งเป็นเทคนิคนอกเหนือจากการใช้น้ำ สีชอล์ก และผลงานของนักเรียนคนที่ 19, และ 21 ใช้เทคนิคสีโปสเตอร์

เขียนภาพบนไม้ไอศกรีมมาแทนกระดาษเขียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษานักเรียนมีความความสามารถด้านความสำเร็จของผลงานหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกต พบว่านักเรียนสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองจนจบกระบวนการทำงาน ผลงานของนักเรียนสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานนักเรียนสามารถทำงานส่งได้ตามเวลาที่กำหนดเพราะรู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น จึงทำให้ทำงานเสร็จตามเวลา

การปั้นและการแกะสลัก

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 11 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 2

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 12 ภาพการปั้นดินเหนียวจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 3

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 13 ภาพการแกะสลักสปูจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 9

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 14 ภาพการแกะสลักสปูจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 11

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 15 ภาพการปั้นกระดาษจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 13

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 16 ภาพการปั้นดินเหนียวจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 15

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 17 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 16

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 18 ภาพการปั้นดินกระดาษจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 28

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 19 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 30

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 20 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 33

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 21 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 34

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสนใจและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเรื่องการปั้นและการแกะสลัก มีจำนวน 11 คน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตนักเรียน พบว่า ในระยะแรกของนักเรียนกลุ่มการปั้นและการแกะสลักนี้ยังมีนักเรียนบางคนไม่สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการออกมา ซึ่งดูได้จากนักเรียนยังไม่เริ่มทำงานยังเล่นกับเพื่อนและดูการทำงานของเพื่อนว่าเพื่อนทำรูปสัตว์อะไร ตนเองก็จะนำมามันตามเพื่อนแต่ก็ยังไม่สำเร็จ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานแล้วสังเกตได้ว่านักเรียนแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการดีขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่า นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้ดี แต่เนื่องจากผลงานของนักเรียนคนที่ 13 และ 28 เป็นการปั้นด้วยกระดาษ การเตรียมอุปกรณ์ค่อนข้างยุ่งยากจึงส่งผลให้การทำงานล่าช้ากว่าเพื่อน แต่หลังการทดสอบนักเรียนเตรียมกระดาษผสมกาวมาจากบ้าน ทำให้เห็นว่านักเรียนมีการวางแผนในการทำงานดีขึ้น เพื่อให้งานเสร็จตามเวลาที่กำหนด

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนนั้น พบว่า ผลงานของนักเรียนคนที่ 13 และ 28 นำเทคนิคโดยการนำกระดาษหนังสือพิมพ์มามันให้ละเอียดแล้วผสมกับกาว การทดสอบก่อนอาจใช้ระยะเวลาในการเตรียมแต่หลังการทดสอบนักเรียนเตรียมกระดาษผสมกาวมาจากบ้าน ทำให้เห็นว่านักเรียนมีการวางแผนในการทำงานดีขึ้น เพื่อให้งานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และจากการสังเกตพบว่านักเรียนสามารถทำงานปั้นได้ทั้งหุ่นสูง ลอยตัว

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษานักเรียนมีความความสามารถด้านความสำเร็จของผลงานหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกต พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองจนจบกระบวนการทำงาน ผลงานของนักเรียนสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานนักเรียนสามารถทำงานส่งได้ตามเวลาที่กำหนด เพราะรู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น

การพิมพ์

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 22 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 1

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 23 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 4

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 24 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 5

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 25 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 6

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 26 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 7

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 27 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 8

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 28 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 22

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสนใจและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเรื่องการพิมพ์ มีจำนวน 7 คน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตนักเรียน พบว่า ในระยะแรกของนักเรียนกลุ่มการพิมพ์นี้ยังมีนักเรียนบางคนไม่สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการออกมา เช่นผลงานของนักเรียนคนที่ 4 และ 22 ทดสอบก่อนพบว่านักเรียนจะไม่ใส่เรื่องราวรอบๆสัตว์ที่เกิดจากการพิมพ์ จะมีเพียงแค่ปลาและกระต่ายอย่างเดียว แต่หลังทดสอบความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของนักเรียนนั้นดีขึ้น รู้จักการสร้างเรื่องราว มีการจัดองค์ประกอบของภาพดีขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่า นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้ดี แต่เนื่องจากผลงานของนักเรียนในการทำภาพพิมพ์นั้นใช้สีน้ำ นักเรียนยังขาดความระมัดระวังเกี่ยวกับเรื่องความสะอาด ครูได้ให้คำแนะนำเรื่องการใช้วัสดุอุปกรณ์และนักเรียนได้ปฏิบัติตาม

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนนั้น พบว่า นักเรียนมีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน รู้จักการนำเทคนิคต่างๆ เช่น การนำนิ้วมือมาพิมพ์ลงบนกระดาษเพื่อให้เกิดภาพตามจินตนาการ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษานักเรียนมีความความสามารถด้าน

ความสำเร็จของผลงานหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกต พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองจนจบกระบวนการทำงาน ผลงานของนักเรียนสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานนักเรียนสามารถทำงานส่งได้ตามเวลาที่กำหนด เพราะรู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น

การออกแบบเศษวัสดุ

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 29 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 14

ทดสอบก่อน

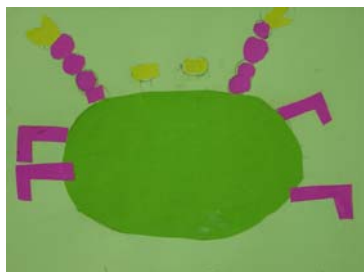

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 30 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 17

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 31 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 18

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 32 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 23

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 33 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 25

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 34 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 26

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 35 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 27

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสนใจและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเรื่องการออกแบบเศษวัสดุ มีจำนวน 7 คน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มการออกแบบเศษวัสดุนั้นหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานแล้วนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการดีขึ้นในเรื่องของการออกแบบเรื่องราว จากผลงานของนักเรียนคนที่ 25 ทดสอบหลังนักเรียนมีการจัดวางองค์ประกอบของภาพได้สมดุลมีเรื่องราวดีขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้าน

การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่า นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้ดี รู้จักการนำเศษวัสดุที่เหลือใช้และเศษวัสดุสังเคราะห์ เศษวัสดุธรรมชาติ มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เกิดความสวยงาม

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนนั้น พบว่า นักเรียนมีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น จากการดูผลงานของนักเรียนคนที่ 26 นั้นจะสังเกตได้ว่าทดสอบก่อนจะมีการปะติดเศษดินสอสีอย่างไม่มีระเบียบ เพราะไม่มีสมาธิเกิดจากการเล่นไปทำงานไป หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานแล้วจากการสัมภาษณ์นักเรียนบอกว่าการทำโครงงานจะเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้ทำงานกับเพื่อนๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในการทำงานศิลปะดีขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษานักเรียน มีความความสามารถด้านความสำเร็จของผลงานหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกต พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองจนจบกระบวนการทำงาน ผลงานของนักเรียนสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานนักเรียนสามารถทำงานส่งได้ตามเวลาที่กำหนด เพราะรู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น ผลงานของนักเรียนส่วนใหญ่มีความสะอาด สวยงาม ประณีต ดีขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

สรุปผลการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยพิจารณาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ด้านกระบวนการทำงานและด้านความสำเร็จของงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ดังนั้นการสอนแบบโครงงานจึงเป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้เพราะนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติเองเกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน อีกทั้งยังสามารถแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้นำไปใช้ชีวิตประจำวันได้ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้ว่าลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์คือนักเรียนจะเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ทั้ง 4 ด้าน

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ t-test for dependent

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ก่อนทดลอง	34	2.67	0.94	7.245*	0.000
หลังทดลอง	34	4.00	0.98		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ดีขึ้น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะ

โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านการความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของนักเรียนดีขึ้น

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ t-test for dependent

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ก่อนทดลอง	34	2.58	0.70	6.260*	0.000
หลังทดลอง	34	3.55	0.82		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ดีขึ้น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนดีขึ้น

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ t-test for dependent

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ก่อนทดลอง	34	2.67	0.63	4.623*	0.000
หลังทดลอง	34	3.29	0.67		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะดีขึ้น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะของนักเรียนดีขึ้น

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดการกิจกรรมแบบ
โครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ด้านความสำเร็จของผลงาน t-test for
dependent

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ก่อนทดลอง	34	2.82	0.67	5.416*	0.000
หลังทดลอง	34	3.52	0.70		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดการ
กิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านความสำเร็จของผลงานดีขึ้น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดการกิจกรรม
แบบโครงการทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านความสำเร็จของผลงานของนักเรียนดี
ขึ้น

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดการกิจกรรมแบบ
โครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง รายด้านและโดยรวม t-test for dependent

เกณฑ์	กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	Prob.
ด้านความคิดสร้างและ จินตนาการ	ก่อนทดลอง	34	2.67	0.94	7.245*	0.000
	หลังทดลอง	34	4.00	0.98		
ด้านการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์	ก่อนทดลอง	34	2.58	0.70	6.260*	0.000
	หลังทดลอง	34	3.55	0.82		
ด้านกระบวนการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ	ก่อนทดลอง	34	2.67	0.63	4.623*	0.000
	หลังทดลอง	34	3.29	0.67		
ด้านความสำเร็จของ ผลงาน	ก่อนทดลอง	34	2.82	0.67	5.416*	0.000
	หลังทดลอง	34	3.52	0.70		
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน	ก่อนทดลอง	34	10.76	2.41	8.169*	0.000
	หลังทดลอง	34	14.38	2.76		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ รายด้านทั้ง 4 ด้านและโดยรวม ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ รายด้านทั้ง 4 ด้านและโดยรวม ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปศึกษาของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงการโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งผลงานศิลปะออกเป็น 4 เรื่อง คือ การเขียนภาพระบายสี การปั้นและการแกะสลัก การพิมพ์ภาพ และการออกแบบเศษวัสดุ โดยให้นักเรียนเลือกปฏิบัติ 1 เรื่อง ตามความสนใจในหัวข้อ “สัตว์ที่ฉันรัก” ผลงานได้จำแนกเป็นรายบุคคล ดังนี้

การเขียนภาพระบายสี

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 2 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนคนที่ 10

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 3 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลัง

การจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 12

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 4 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีน้ำบนไม้ไอศกรีมจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 19

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 5 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 20

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 6 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีน้ำบนไม้ไอศกรีมจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 21

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 7 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 24

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 8 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 29

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

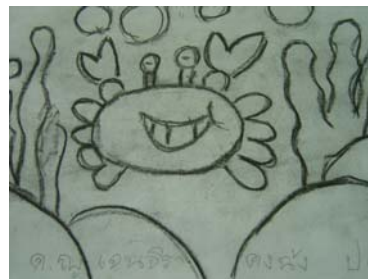

ภาพประกอบ 9 ภาพการเขียนภาพระบายสีจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 31

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 10 ภาพการเขียนภาพระบายสีด้วยสีผสมอาหารและสีดินสอจากการทดสอบก่อน และหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 32

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสนใจและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเรื่องการเขียนภาพระบายสี มีจำนวน 9 คน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า ภาพสัตว์ที่นักเรียนเขียนภาพระบายสีนั้นมีแรงบันดาลใจมาจากการได้พบเห็นทั้งในรูปภาพหรือพบเห็นด้วยตนเองและมีความประทับใจสัตว์ชนิดนั้นๆ โดยดูจากผลงานของนักเรียนคนที่ 24 นักเรียนได้ไปเที่ยวชมสวนสัตว์ได้พบเห็นความสามารถของช้างในการเดินได้เชือกทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจจึงถ่ายทอดออกมาเป็นการเขียนภาพระบายสีซึ่งมีความสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่า นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้ดีและรู้จักการนำเอาเศษวัสดุที่เหลือใช้มาประยุกต์ให้เหมาะกับการเขียนภาพระบายสีได้ โดยดูจากผลงานของนักเรียนคนที่ 19 และ 21 ซึ่งนำไม้ไอศกรีมแทนกระดาดาวเขียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนนั้น พบว่า ผลงานของนักเรียนคนที่ 12 , 24 และ 29 นั้นใช้เทคนิคการเขียนภาพระบายสีด้วยสีดินสอ มีการเตรียมอุปกรณ์ได้ง่ายไม่ยุ่งยาก ผลงานของนักเรียนคนที่ 10 , 20 , และ 31 ใช้เทคนิคการเขียนภาพด้วยสีผสมอาหารซึ่งเป็นเทคนิคนอกเหนือจากการใช้น้ำ สีชอล์ก และผลงานของนักเรียนคนที่ 19, และ 21 ใช้เทคนิคสีโปสเตอร์

เขียนภาพบนไม้ไอศกรีมมาแทนกระดาษเขียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษานักเรียนมีความความสามารถด้านความสำเร็จของผลงานหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกต พบว่านักเรียนสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองจนจบกระบวนการทำงาน ผลงานของนักเรียนสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานนักเรียนสามารถทำงานส่งได้ตามเวลาที่กำหนดเพราะรู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น จึงทำให้ทำงานเสร็จตามเวลา

การปั้นและการแกะสลัก

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 11 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 2

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 12 ภาพการปั้นดินเหนียวจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 3

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 13 ภาพการแกะสลักสปูจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 9

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 14 ภาพการแกะสลักสปูจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 11

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 15 ภาพการปั้นกระดาดจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 13

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 16 ภาพการปั้นดินเหนียวจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 15

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 17 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 16

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 18 ภาพการปั้นดินกระดาษจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 28

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 19 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 30

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 20 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 33

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 21 ภาพการปั้นดินน้ำมันจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 34

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสนใจและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเรื่องการปั้นและการแกะสลัก มีจำนวน 11 คน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตนักเรียน พบว่า ในระยะแรกของนักเรียนกลุ่มการปั้นและการแกะสลักนี้ยังมีนักเรียนบางคนไม่สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการออกมา ซึ่งดูได้จากนักเรียนยังไม่เริ่มทำงานยังเล่นกับเพื่อนและดูการทำงานของเพื่อนว่าเพื่อนทำรูปสัตว์อะไร ตนเองก็จะนำมามันตามเพื่อนแต่ก็ยังไม่สำเร็จ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานแล้วสังเกตได้ว่านักเรียนแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการดีขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่า นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้ดี แต่เนื่องจากผลงานของนักเรียนคนที่ 13 และ 28 เป็นการปั้นด้วยกระดาษ การเตรียมอุปกรณ์ค่อนข้างยุ่งยากจึงส่งผลให้การทำงานล่าช้ากว่าเพื่อน แต่หลังการทดสอบนักเรียนเตรียมกระดาษผสมกาวมาจากบ้าน ทำให้เห็นว่านักเรียนมีการวางแผนในการทำงานดีขึ้น เพื่อให้งานเสร็จตามเวลาที่กำหนด

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนนั้น พบว่า ผลงานของนักเรียนคนที่ 13 และ 28 นำเทคนิคโดยการนำกระดาษหนังสือพิมพ์มาม้วนให้ละเอียดแล้วผสมกับกาว การทดสอบก่อนอาจใช้ระยะเวลาในการเตรียมแต่หลังการทดสอบนักเรียนเตรียมกระดาษผสมกาวมาจากบ้าน ทำให้เห็นว่านักเรียนมีการวางแผนในการทำงานดีขึ้น เพื่อให้งานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และจากการสังเกตพบว่านักเรียนสามารถทำงานปั้นได้ทั้งหุ่นสูง ลอยตัว

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษานักเรียนมีความความสามารถด้านความสำเร็จของผลงานหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกต พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองจนจบกระบวนการทำงาน ผลงานของนักเรียนสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานนักเรียนสามารถทำงานส่งได้ตามเวลาที่กำหนด เพราะรู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น

การพิมพ์

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 22 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 1

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 23 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 4

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 24 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 5

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 25 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 6

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 26 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 7

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 27 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 8

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 28 ภาพการพิมพ์จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
ของนักเรียนคนที่ 22

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสนใจและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเรื่องการพิมพ์ มีจำนวน 7 คน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตนักเรียน พบว่า ในระยะแรกของนักเรียนกลุ่มการพิมพ์นี้ยังมีนักเรียนบางคนไม่สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการออกมา เช่นผลงานของนักเรียนคนที่ 4 และ 22 ทดสอบก่อนพบว่านักเรียนจะไม่ใส่เรื่องราวรอบๆสัตว์ที่เกิดจากการพิมพ์ จะมีเพียงแค่ปลาและกระต่ายอย่างเดียว แต่หลังทดสอบความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของนักเรียนนั้นดีขึ้น รู้จักการสร้างเรื่องราว มีการจัดองค์ประกอบของภาพดีขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่า นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้ดี แต่เนื่องจากผลงานของนักเรียนในการทำภาพพิมพ์นั้นใช้สีน้ำ นักเรียนยังขาดความระมัดระวังเกี่ยวกับเรื่องความสะอาด ครูได้ให้คำแนะนำเรื่องการใช้วัสดุอุปกรณ์และนักเรียนได้ปฏิบัติตาม

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนนั้น พบว่า นักเรียนมีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน รู้จักการนำเทคนิคต่างๆ เช่น การนำนิ้วมือมาพิมพ์ลงบนกระดาษเพื่อให้เกิดภาพตามจินตนาการ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษานักเรียนมีความความสามารถด้าน

ความสำเร็จของผลงานหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกต พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองจนจบกระบวนการทำงาน ผลงานของนักเรียนสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานนักเรียนสามารถทำงานส่งได้ตามเวลาที่กำหนด เพราะรู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น

การออกแบบเศษวัสดุ

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 29 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 14

ทดสอบก่อน

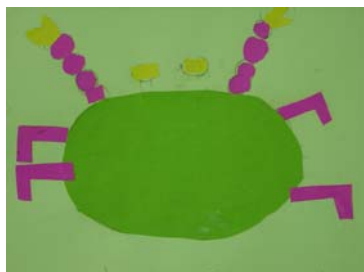

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 30 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 17

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 31 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 18

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 32 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 23

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 33 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 25

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 34 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 26

ทดสอบก่อน

ทดสอบหลัง

ภาพประกอบ 35 ภาพการออกแบบเศษวัสดุจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
แบบโครงงานของนักเรียนคนที่ 27

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสนใจและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเรื่องการออกแบบเศษวัสดุ มีจำนวน 7 คน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มการออกแบบเศษวัสดุนั้นหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานแล้วนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการดีขึ้นในเรื่องของการออกแบบเรื่องราว จากผลงานของนักเรียนคนที่ 25 ทดสอบหลังนักเรียนมีการจัดวางองค์ประกอบของภาพได้สมดุลมีเรื่องราวดีขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้าน

การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่า นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้ดี รู้จักการนำเศษวัสดุที่เหลือใช้และเศษวัสดุสังเคราะห์ เศษวัสดุธรรมชาติ มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เกิดความสวยงาม

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนมีความความสามารถด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนนั้น พบว่า นักเรียนมีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น จากการดูผลงานของนักเรียนคนที่ 26 นั้นจะสังเกตได้ว่าทดสอบก่อนจะมีการปะติดเศษดินสอสีอย่างไม่มีระเบียบ เพราะไม่มีสมาธิเกิดจากการเล่นไปทำงานไป หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานแล้วจากการสัมภาษณ์นักเรียนบอกว่าการทำโครงงานจะเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้ทำงานกับเพื่อนๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในการทำงานศิลปะดีขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษานักเรียน มีความความสามารถด้านความสำเร็จของผลงานหลังได้รับการสอนแบบโครงงานดีขึ้น จากการสังเกต พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองจนจบกระบวนการทำงาน ผลงานของนักเรียนสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้ หลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานนักเรียนสามารถทำงานส่งได้ตามเวลาที่กำหนด เพราะรู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนดีขึ้น ผลงานของนักเรียนส่วนใหญ่มีความสะอาด สวยงาม ประณีต ดีขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

สรุปผลการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยพิจารณาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ด้านกระบวนการทำงานและด้านความสำเร็จของงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ดังนั้นการสอนแบบโครงงานจึงเป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้เพราะนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติเองเกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน อีกทั้งยังสามารถแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้นำไปใช้ชีวิตประจำวันได้ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้ว่าลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์คือนักเรียนจะเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 34 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมแบบโครงงาน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
2. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา

วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ใช้เวลาในการสอนแบบโครงงาน จำนวน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง มีการทดสอบก่อนเรียน 2 ชั่วโมงและทดสอบหลังเรียน 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง โดยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ให้นักเรียนเลือกหน่วยการเรียนรู้ 4 เรื่อง คือ การเขียนภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้นและการแกะสลัก และการออกแบบวัสดุ โดยการเลือกเรื่องที่นักเรียนสนใจและมีความถนัด มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะคนละ 1 ชิ้นงาน โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อเรื่อง สัตว์ที่ฉันรัก ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 2 ชั่วโมง ใช้แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา

2. ดำเนินการสอนแบบโครงงาน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง ทั้งนี้ นักเรียนสามารถปฏิบัติโครงงานนอกชั่วโมงเวลาเรียนได้

3. หลังจากจบการสอนแบบโครงงานแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยวิธีการเดียวกันกับก่อนเรียน (Pre-test) ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 2 ชั่วโมง

4. นำผลที่ได้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษามาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 หาค่าเฉลี่ย
- 1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

- 2.1 หาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของแบบประเมินเกณฑ์การให้คะแนนของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

- 3.1 ใช้วิธีการทางสถิติแบบ t - test Dependent Sample เพื่อเปรียบเทียบการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ทั้ง 4 ด้าน

1.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของนักเรียนดีขึ้น

1.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านเทคนิคและการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียนดีขึ้น

1.3 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะของนักเรียนดีขึ้น

1.4 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ ด้านความสำเร็จของผลงานดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการทำให้ความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะด้านความสำเร็จของผลงานของนักเรียนดีขึ้น

1.5 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะ รายด้านทั้ง 4 ด้านและโดยรวม ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงการ รายด้านทั้ง 4 ด้านและโดยรวม ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะศึกษาของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงการโดยประเมินผลทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และความสำเร็จของผลงาน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งผลงานศิลปะออกเป็น 4 เรื่อง คือ การเขียนภาพระบายสี การปั้นและการแกะสลัก การพิมพ์ภาพ และการออกแบบเศษวัสดุ โดยให้นักเรียนเลือกปฏิบัติ 1 เรื่อง ตามความสนใจในหัวข้อ “สัตว์ที่ฉันรัก” สรุปการวิเคราะห์ผลงานได้ดังนี้

2.1 ด้านคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ นักเรียนสามารถออกแบบและสร้างเรื่องราวได้ด้วยตนเองสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดไว้ รู้จักการนำเสนอการที่พบเห็นมาสร้างสรรค์ผล

งานศิลปะ

2.2 ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ นักเรียนมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างครบถ้วนมีการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสมกับงานที่สามารถนำเศษวัสดุที่เหลือใช้และที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนหลังการทำงานศิลปะเสร็จแล้วนักเรียนรู้จักการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเรียบร้อย

2.3 ด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ นักเรียนรู้จักการนำเทคนิคต่าง ๆ มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเช่น การนำเศษดินสอสีมาปะติด การเขียนภาพด้วยสีผสมอาหาร เป็นต้น นักเรียนปฏิบัติงานได้ตามขั้นตอนของการทำงานเมื่อเกิดปัญหานักเรียนรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและนักเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.4 ด้านความสำเร็จของผลงาน นักเรียนสามารถสร้างผลงานได้สอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดไว้ ผลงานมีความสวยงาม สะอาด และประณีต สามารถทำงานศิลปะได้เสร็จตามเวลาที่กำหนดและเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองตลอดจนนำผลงานไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

สรุปผลการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงงานโดยพิจารณาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ด้านกระบวนการทำงานและด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน พบว่า นักเรียนกลุ่มการทดลองที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปะศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์

ด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ และด้านความสำเร็จของผลงานดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน ทั้ง 4 ด้าน และโดยรวมของนักเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการที่สามารถอภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

1. วิธีการสอนแบบโครงงานในวิชาศิลปะศึกษานั้นเป็นจัดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สนุกสนานเพลิดเพลินเห็นคุณค่าของงานศิลปะ รู้จักชื่นชมในผลงานของตนเองและผู้อื่นซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะใน

การสร้างสรรคผลงานศิลปะ สามารถพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม อันจะเป็นการสร้างและส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีการแสดงออกได้อย่างเสรี นำความรู้ทางศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ในวิชาศิลปศึกษา ซึ่งได้ปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ขั้นตั้งหัวข้อเรื่องของโครงงาน ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญมาก จะเริ่มด้วยการที่นักเรียนมีความสนใจอยากจะศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งและต้องมาจากเรื่องที่นักเรียนเกิดความสงสัยต้องการหาคำตอบ หัวข้อที่นักเรียนเลือกอาจจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันหรืออาจหมายถึงเรื่องที่ไม่ได้เป็นปัญหาแต่เด็กมีความสนใจ ในขั้นตอนนี้เด็กจะได้ฝึกการสังเกตเกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเองและจะต้องศึกษาตามแหล่งข้อมูลต่างๆเช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร สิ่งต่างๆเหล่านี้จะทำให้เด็กมองเห็นถึงเรื่องราวต่างๆเพื่อจะนำมาเป็นหัวข้อในการทำโครงงานได้

2. กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นอีกหนึ่งวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป้าหมายของการเรียนรู้แบบโครงงานนั้นก็เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเริ่มจากการสังเกต การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การสรุปผลข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบ นักเรียนมีการฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มรู้จักการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ทำให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดทักษะต่างๆที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ครูผู้สอนเองนอกจากจะต้องมีการเตรียมการสอนให้ดีแล้ว การนำกิจกรรมนันทนาการเข้ามาช่วยก็จะทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมการร้องเพลง กิจกรรมการเล่นเกม เป็นต้น อีกทั้งครูผู้สอนจะต้องเป็นที่ปรึกษาโดยใช้วิธีการเสนอแนะเป็นแนวทาง เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในการทำโครงงานและการเรียนรู้แบบโครงงานจะทำให้ครูผู้สอนทราบถึงความสามารถที่มีอยู่ในตัว ผู้เรียนของแต่ละบุคคลอันนำมาซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนเอง

ดังนั้นสรุปได้ว่า การสอนแบบโครงงานนั้นเป็นการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาที่ดีขึ้น ดังที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มการทดลองที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน มีความสามารถในการเรียนวิชาศิลปศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ด้านการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ด้านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ และด้านความสำเร็จของผลงานดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน ทั้ง 4 ด้าน และโดยรวมของนักเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ในวิชา ศิลปศึกษาและการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมแบบโครงงาน ครูผู้สอนควรติดตามดูแลและคอยให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดในการทำโครงงานของผู้เรียนทั้งในและนอกเวลาชั่วโมงเรียนเพราะการปฏิบัติโครงงานค่อนข้างใช้ระยะเวลามาก หากผู้เรียนเกิดปัญหาและอุปสรรคโดยที่ไม่ได้รับคำปรึกษาจากครูผู้สอนเป็นระยะแล้วอาจจะทำให้การทำโครงงานหยุดลงและเกิดอคติกับการทำโครงงานว่าตนเองไม่สามารถทำได้และหากเป็นการทำโครงงานชิ้นแรกด้วยแล้วครูผู้สอนอาจเสนอแนะให้ผู้เรียนทำโครงงานประเภทสำรวจก่อนเพราะโครงงานประเภทสำรวจจัดได้ว่าเป็นโครงงานที่ง่ายสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วสรุปเป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นได้ทันทีและไม่มีการกำหนดตัวแปรต่างๆในการทำโครงงาน

2. การแบ่งกลุ่มการทำโครงงานครูผู้สอนควรแบ่งผู้เรียนละครึ่ง คือ เด็กเก่ง ปานกลางและอ่อน อยู่ในกลุ่มเดียวกันเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษานั้น ครูผู้สอนควรมีครูผู้ช่วยสอนด้วยเนื่องจากกิจกรรมบางขั้นตอนเช่นในเวลาที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ครูผู้สอนเพียง 1 คนไม่สามารถดูแลและสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง หากมีครูผู้ช่วยเพิ่มก็จะช่วยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและควรมีแบบจดบันทึกสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลต่อไป

4. การสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษานั้นสามารถปรับแก้ไขประเด็นในด้านต่างๆได้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในครั้งต่อไปได้

บรรณานุกรม

- กมล เฟื่องฟูง. (2531). **การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการทำโครงงานวิทยาศาสตร์โดยชุดกิจกรรมการฝึก ทำโครงงานวิทยาศาสตร์กับที่เรียนโดยครูเป็นผู้สอนโครงงานวิทยาศาสตร์.** ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .
- กมลรัตน์ สันติคุณากุล . (2547). **การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร.** ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). **ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียน การสอนการวัดผล.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2544). **โครงงาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- เกษร ชิตะจारी. (2543). **กิจกรรมสำหรับครูศิลปศึกษา.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติชัย สุราสีโนบล . (2546). **โครงการการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับเด็ก.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมรักษ์ .
- กัญญา ภิญญกิจ. (2538). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสนใจในกิจกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยการทำโครงงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับการสอนตามครูคู่มือครู.** ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กานดา พูนลาภทวี. (2536). **สถิติเพื่อการวิจัย.** กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา .
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2542 ,กันยายน). **โครงการทางเลือกใหม่ของการสร้างปัญญา.** วารสารวิชาการ . 2(24):34.

- แจ่มจันทร์ ทองคุ่ม. (2545). **การศึกษาผลการเรียนวิทยาศาสตร์สาระการเรียนรู้ เรื่อง กิน ด้อยู่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ ที่ได้รับ การสอนแบบโครงงานโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์**. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรัส คำภารัตน์. (2541). **การสอนศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ระดับ ประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัชวาลย์ ช่อสไว. (ม.ป.ป.). **ศิลปะสำหรับครูประถม**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .
- ทิตนา แหมมณี. (2542 พฤษภาคม). **การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. หนึ่ง. 2(5):14-15.
- ธีระชัย ปุณณโชติ. (2531). **การสอนกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). **โมเดลเชิงสาเหตุของสรรพภาพการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : รายงานผลการวิจัย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธเนศ ข้าเกิด. (2544). **Child Centered : ความเข้าใจผิดที่ต้องคิดทบทวน**. วารสารวิชาการ. 2544:24.
- นิวัฒน์ วาศิรศักดิ์. (2542). **การปฏิบัติตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา จังหวัด นครพนม**.
- บุญชู อังสวัสดิ์. (2539 กรกฎาคม – กันยายน). **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. วารสาร พัฒนาหลักสูตร. 15(126). 55-64.
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2535). **การประเมินผลวิชาวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการ ประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปณต เกิดภักดี. (2544). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกิจกรรมแบบ 4 MAT**. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). **หลักการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2535). **การสร้างและการพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธุ์ เดชะคุปต์. (2545). **การเรียนรู้การสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธี การสอน 1**. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์ จำกัด.
- พิชิต ฤทธิ์จำรูญ (2545). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ : เข้า ออฟ เดอะมีส์.
- ไพฑูรย์ สันลารัตน์ (2543). **ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชควรรณกร. (2545). **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารประมวล สาร (บทที่ 7) การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.บัณฑิตวิทยาลัย.(2546). **คู่มือการจัดทำ ปรินูญานิพนธ์และกรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ฯ .**
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.(2545). **พหุศิลป์ศึกษา**. กรุงเทพฯ ฯ : สันติศิริการพิมพ์ .
- _____. (2545). **ศิลปะกับเยาวชน**. กรุงเทพฯ ฯ : สันติศิริการพิมพ์ .
- มะลิฉัตร เอื้ออานนท์.(2545). **กระบวนการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษา สำหรับครูยุคใหม่**. กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2545). **ศิลปะศึกษาแนวปฏิรูปฯ ความเป็นมา ปรัชญาหลักการวิวัฒนาการ ด้านหลักสูตร ทฤษฎีการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ ดำรงและเอกสารวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธ ไกรวรรณ. (2546). **เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาโครงงาน**. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์สื่อกรุงเทพ.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). **การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2538). **วิธีทางการวิจัย**. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้า ฯ ลาดกระบัง.
- เรณูนวล จุจันทร์. (2543). **การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางของครูหมวดภาษาไทยและหมวดวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนในสห วิทยาเขตกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี**. รายงานการศึกษาค้น คว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- แรมสมร อยู่สถาพร. (2541). **เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลลิตพรรณ ทองงาม . (2539). **เอกสารประกอบการสอนวิชา ประถม 422 ศิลปะสำหรับ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน . คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร .**
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). **โครงการเพื่อการเรียนรู้ : หลักการและแนวการจัดกิจกรรม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ .(2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดา สายพานทอง. (2535). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู .** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2539). **ศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2548). **ทัศนศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สันติศิริการพิมพ์.
- วัฒนาพร ระบับทุกข์. (2541). **การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง .** กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ 1999 จำกัด.
- _____. (2545). **เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- ศักดิ์ ททรัพย์ขวัญเมือง.(2543). **การบริหารจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี .** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาธรรม. (2544). **การยัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง**. เชียงใหม่ : The Knowledge Center.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) (2545). **โครงการกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย**. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว).
- สมาน แก้วคำไสย์. (2545). **บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ**

- ประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.** ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2535). **สถิติประยุกต์เพื่อการวิจัย.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์
 ไฟฟ้า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.(2548). **แนวทางการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนา
 ความคิดสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2).**
- สุเมธดา งามชัด. (2548). **ผลของการสอนภาษาอังกฤษแบบโครงงานที่มีต่อความสามารถ
 ด้านความคิดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) โรงเรียนบ้าน
 หลุบคาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2.** ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม.
 (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสงี่ยม โตรัตน์และบำรุง โตรัตน์. (2544). **การจัดการเรียนการสอนโครงงานภาษาอังกฤษ.**
 นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2548) . **แนวทางการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อ
 พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2).**
 _____. (2540). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **ครูศิลปะมืออาชีพ.**
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .(2545). **แผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาพฤตินิสัย
 ศึกษาสำหรับสังคมไทย.** กรุงเทพฯ.
- ไสว พักขาว. (2542). **การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ :
 โครงการตำราวิชาการ ราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ.
- อำพร ศรีประทุม. (2546). **การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศภายในกับการ
 พัฒนาการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูอนุบาลในโรง
 เรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.** ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (การ
 ศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. เอกสารการดำเนินการวิจัย

ภาคผนวก ข. เครื่องมือสำหรับการวิจัย

ภาคผนวก ค. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ง. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

ภาคผนวก จ. ภาพประกอบการจัดกิจกรรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. เอกสารการดำเนินการวิจัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ข. เครื่องมือสำหรับการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เรื่อง โครงงาน	เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

โครงงาน หมายถึง งานวิจัยเล็กๆ สำหรับนักเรียนเป็นการแก้ปัญหาหรือข้อสงสัย หาคำตอบอย่างมีขั้นตอน หากเนื้อหาหรือข้อสงสัยเป็นไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดๆ จะเรียกโครงงานในกลุ่มการเรียนรู้ตามสาระนั้นๆ และในการทำโครงงาน นักเรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง โดยเริ่มตั้งแต่การตั้งหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้า ดำเนินการวางแผน ออกแบบ ประดิษฐ์ สำรวจ ทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล จนถึงการสรุปและนำเสนอผลงาน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนอธิบายความหมายของโครงงานศิลปะได้
2. นักเรียนอธิบายลักษณะของโครงงานศิลปะได้
3. นักเรียนปฏิบัติโครงงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของโครงงานศิลปะ
2. ขั้นตอนของการทำโครงงานศิลปะ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-2

1. ครูสนทนากับนักเรียนถึงการทำโครงงานโดยทั่วไป
2. ครูอธิบายถึงคำว่า “โครงงาน”
3. ครูอธิบายความรู้เกี่ยวกับโครงงานศิลปะให้นักเรียนฟัง
4. ครูอธิบายถึงขั้นตอนของการทำโครงงานให้นักเรียนฟัง
5. ครูสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องราวที่นักเรียนสนใจเกี่ยวกับวิชาศิลปะ โดยให้นักเรียนได้ปรึกษากับเพื่อนในห้อง
6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 3-4 คน แล้วให้นักเรียนเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ ภายในกลุ่ม เขียนชื่อสมาชิกภายในกลุ่ม ส่งครู
7. ครูยกตัวอย่างการทำโครงงานเรื่องสีสันทากปลาให้นักเรียนฟังพร้อมกับให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือ การทำโครงการ
2. ใบความรู้เรื่องการทำโครงการ
3. ตัวอย่าง การทำโครงการเรื่อง สีสันจากเปลือกไข่

การวัดผลและการประเมินผล

สังเกตจากพฤติกรรม

1. การแสดงความคิดเห็น ,การตอบคำถาม
2. ความสนใจ ,ความตั้งใจ ,ความกระตือรือร้น ในการเรียน
3. ความสนุกสนานเพลิดเพลินในการปฏิบัติกิจกรรม

สาระสำคัญ

โครงงาน หมายถึง งานวิจัยเล็กๆ สำหรับนักเรียนเป็นการแก้ปัญหาหรือข้อสงสัย หากคำตอบยังมีขั้นตอนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หากเนื้อหาหรือข้อสงสัยเป็นไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดๆ จะเรียกโครงงานในกลุ่มการเรียนรู้ตามสาระนั้นๆ และในการทำโครงงาน นักเรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง โดยเริ่มตั้งแต่การตั้งหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้า ดำเนินการวางแผน ออกแบบ ประดิษฐ์ สำรวจ ทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล จนถึงการสรุปและนำเสนอผลงาน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา

โครงงานศิลปะ หมายถึง วิชาศิลปะที่จัดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานศิลปะ รู้จักชื่นชมในผลงานของตนเองและผู้อื่นซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ สามารถพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม อันจะเป็นการสร้างและส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีการการแสดงออกได้อย่างเสรี นำความรู้ทางศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนอธิบายความหมายของโครงงานศิลปะได้
2. นักเรียนอธิบายลักษณะของโครงงานศิลปะได้
3. นักเรียนปฏิบัติโครงงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของโครงงานศิลปะ
2. ขั้นตอนของการทำโครงงานศิลปะ ซึ่งประกอบไปด้วย
 - 1.1 ขั้นตอนหัวข้อเรื่องของโครงงาน
 - 1.2 ขั้นตอนเค้าโครงเรื่อง
 - 1.3 ขั้นตอนปฏิบัติ
 - 1.4 ขั้นตอนเขียนรายงาน
 - 1.5 ขั้นตอนนำเสนองาน

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 3 –4

1. ครูทบทวนเนื้อหาจากชั่วโมงที่ผ่านมา
2. ครูให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามที่ได้แบ่งไว้จากชั่วโมงที่แล้ว
3. ครูให้นักเรียนปรึกษากันภายในกลุ่มว่าต้องการทำโครงการเรื่องอะไร ตามที่นักเรียนสนใจ แล้วตั้งชื่อหัวข้อของการทำโครงการ

ชั่วโมงที่ 5 - 6

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนเค้าโครงการทำโครงการ ตามแบบฟอร์มที่ครูแจกให้

ชั่วโมงที่ 7- 16

ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติการทำโครงการตามที่วางแผนไว้

ชั่วโมงที่ 17-18

ครูให้นักเรียนเขียนรายงาน

ชั่วโมงที่ 19 –20

ครูให้นักเรียนนำเสนอโครงการ

โดยในแต่ละขั้นตอนจะมีครูคอยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือในการทำโครงการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือ การทำโครงการ
2. แบบฟอร์มการเขียนเค้าโครงการ
3. แผนโครงการ 1 ชุด/ กลุ่ม
4. กระดาษสี , กาว , กรรไกร , สีเมจิก
5. ใบงาน

การวัดผลและประเมินผล

1. การสังเกต
 - มีความรับผิดชอบต่อการทำโครงการ
 - ร่วมปรึกษาและมีการวางแผนในการทำงาน
 - ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
2. การตรวจผลงานโดยการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
(คะแนนเต็ม 100 คะแนน)
 - 2.1 ขึ้นตั้งหัวข้อเรื่องของโครงการ

2.2 ชั้นเขียนเค้าโครงเรื่อง

2.3 ชั้นปฏิบัติ

2.4 ชั้นเขียนรายงาน

2.5 ชั้นนำเสนองาน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ค. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

คำชี้แจง

แบบประเมินความคิดเห็นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินเกี่ยวกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

ซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพในส่วนที่เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยจะนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประมวลและสรุปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

แบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1	สถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ
ตอนที่ 2	ความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือการวิจัย - แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา- แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
ตอนที่ 3	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน ดังนั้นจึงขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงและขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ.....

ตำแหน่งปัจจุบัน.....

สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 เครื่องมือสำหรับการวิจัย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายตามความคิดเห็นของท่าน

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ					
1.1 มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง					
1.2 มีแนวคิดแปลกใหม่ต่างจากผู้อื่น.....					
1.3 มีการออกแบบผลงานได้อย่างสวยงาม.....					
1.4 มีความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับเรื่องที่ทำ.....					
1.5 รู้จักการนำประสบการณ์มาสร้างสรรค์ผลงาน.....					
2. ด้านการเลือกวัสดุอุปกรณ์					
2.1 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างครบถ้วน.....					
2.2 รู้จักการนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้.....					
2.3 รู้จักการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์.....					
2.4 ทำงานโดยเห็นคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์.....					
2.5 รู้จักการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่ถูกวิธี.....					
3. กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ					
3.1 รู้จักการใช้เทคนิคและวิธีการ.....					
3.2 ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน.....					
3.3 รู้จักการแก้ปัญหาในการทำงาน.....					
3.4 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ.....					
3.5 มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน.....					
4. ความสำเร็จของผลงาน					
4.1 ผลงานมีความสอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้.....					
4.2 ผลงานมีความสวยงาม สะอาด ประณีต.....					
4.3 สร้างผลงานได้ด้วยตนเอง.....					
4.4 บอกประโยชน์ในการนำไปใช้ของผลงานได้.....					
4.5 ส่งงานตามเวลาที่กำหนด.....					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

16 - 20	คะแนน	ระดับคุณภาพของเกณฑ์ หมายถึง	ดีมาก
11 - 15	คะแนน	ระดับคุณภาพของเกณฑ์ หมายถึง	ดี
6 - 10	คะแนน	ระดับคุณภาพของเกณฑ์ หมายถึง	พอใช้
0 - 5	คะแนน	ระดับคุณภาพของเกณฑ์ หมายถึง	ปรับปรุง

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้อย่างชัดเจน.....					
2.แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....					
3.แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม.....					
4.แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน.....					
5.แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความสนใจและความต้องการของผู้เรียน.....					
6.แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแบ่งกลุ่มในการทำงานร่วมกันและมีความรักความสามัคคีภายในกลุ่ม.....					
7.แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการบูรณาการความรู้ของตนเองและนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติกิจกรรม.....					
8.แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอและชื่นชมในผลงานของตนเองและผู้อื่น.....					
9.แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติกิจกรรม.....					
10.แผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดระยะเวลาในการสอนได้เหมาะสม.....					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. เรื่อง แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

2. เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ง. - การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา
- ตารางแสดงคะแนนผลต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา (ก่อนเรียน)

เลขที่	ชื่อ – สกุล		ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ	ความเข้าใจของผลงาน	รวมคะแนน	ระดับคุณภาพ
	คะแนน		5	5	5	5	20	
1.	เด็กชายจรศักดิ์	ศรีเวียง	2	2	3	3	10	พอใช้
2.	เด็กชายไชยวัฒน์	ป้อมกุล	4	2	4	4	14	ดี
3.	เด็กชายณัฐกิตต์	มั่งมี	2	2	3	3	10	พอใช้
4.	เด็กชายณัฐพล	สายอินทร์	2	2	3	3	10	พอใช้
5.	เด็กชายพงษ์ศกร	จ้อยศิริ	3	3	4	4	14	ดี
6.	เด็กชายพัชรพล	สว่างศรี	3	3	3	3	12	ดี
7.	เด็กชายสมยศ	สีสังข์	3	3	4	4	14	ดี
8.	เด็กชายอนุชา	โพธิ์ปาน	3	3	3	4	13	ดี
9.	เด็กชายอนุสรณ์	ปัญญาใส	3	3	2	3	11	พอใช้
10.	เด็กชายกิตติธัช	สีทนสา	4	3	2	3	12	ดี
11.	เด็กชายนครินทร์	วงศ์เพ็ง	4	3	3	4	14	ดี
12.	เด็กชายกฤตพีร์	สีสังข์	4	3	3	3	13	ดี
13.	เด็กชายวัชรภรณ์	ชีพลาสะ	2	2	2	2	8	พอใช้
14.	เด็กชายภูมิพิทยา	เอี่ยมบุญ	4	3	3	3	13	ดี
15.	เด็กชายอัมภวูธ	ศรีเจือทอง	4	3	3	3	13	ดี
16.	เด็กหญิงกิงกาญจน์	พูลสมบัติ	3	3	3	3	12	ดี
17.	เด็กหญิงเกศรินทร์	พุ่มมีน	3	4	3	3	13	ดี
18.	เด็กหญิงจรรวรณ์	สุทธิประภา	3	3	2	2	10	พอใช้
19.	เด็กหญิงบุษยมาศ	ภูเลียง	3	2	2	3	10	พอใช้
20.	เด็กหญิงปทุมรัตน์	ข้าเนตร	3	2	3	2	10	พอใช้
21.	เด็กหญิงเมธราณี	ทัศนทอง	3	3	3	3	12	ดี
22.	เด็กหญิงรุ่งอรุณ	ลอยรัตน์	2	2	2	2	8	พอใช้
23.	เด็กหญิงศุภนิดา	สุขล้อม	2	2	3	3	10	พอใช้
24.	เด็กหญิงสุกานดา	โพธิ์ปาน	2	2	2	2	8	พอใช้
25.	เด็กหญิงสุชาดา	ดาสัว	4	3	2	3	12	ดี
26.	เด็กหญิงศิริรา	สีสังข์	1	2	2	2	7	พอใช้
27.	เด็กหญิงสมใจ	ทันพุทธ	1	1	2	2	6	พอใช้
28.	เด็กหญิงอินทอร	จันทร์ยารุง	3	4	3	3	13	ดี
29.	เด็กหญิงมณีวรรณ	ปานะจำนงค์	2	2	2	2	8	พอใช้
30.	เด็กหญิงสุภารัตน์	บุญประทำ	1	2	2	2	7	พอใช้
31.	เด็กหญิงนิลวัลย์	จ้อยรักคุณ	1	2	2	2	7	พอใช้
32.	เด็กหญิงเจนจิรา	คงฉิ่ง	3	4	3	3	13	ดี
33.	เด็กหญิงสุธิดา	กิริยารมย์	2	3	3	3	11	พอใช้

34.	เด็กชายจิรวัฒน์	บุทราม	2	2	2	2	8	พอใช้
-----	-----------------	--------	---	---	---	---	---	-------

แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา (หลังเรียน)

เลขที่	ชื่อ – สกุล		ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	การเลือกวัสดุอุปกรณ์	กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ	ความสำเร็ของผลงาน	รวมคะแนน	ระดับคุณภาพ
	คะแนน		5	5	5	5	20	
1.	เด็กชายจรศักดิ์	ศรีเวียง	3	4	3	4	14	ดี
2.	เด็กชายไชยวัฒน์	ป้อมกุล	4	4	3	3	14	ดี
3.	เด็กชายณัฐกิตต์	มั่งมี	4	3	3	3	13	ดี
4.	เด็กชายณัฐพล	สายอินทร์	3	3	2	2	10	พอใช้
5.	เด็กชายพงษ์ศกร	จ้อยศิริ	4	3	4	4	15	ดี
6.	เด็กชายพัชรพล	สว่างศรี	4	3	4	4	15	ดี
7.	เด็กชายสมยศ	สีสังข์	4	4	4	4	16	ดีมาก
8.	เด็กชายอนุชา	โพธิ์ปาน	4	3	3	4	14	ดี
9.	เด็กชายอนุสรณ์	ปัญญาใส	4	3	3	4	14	ดี
10.	เด็กชายกิตติธัช	สีทนสา	3	4	4	4	15	ดี
11.	เด็กชายนครินทร์	วงศ์เพ็ง	5	4	4	4	17	ดีมาก
12.	เด็กชายกฤตพีร์	สีสังข์	4	3	3	4	14	ดี
13.	เด็กชายวัชรภรณ์	ชีพสาละ	3	3	3	3	12	ดี
14.	เด็กชายภูมิพิทยา	เอี่ยมบุญ	5	5	4	5	19	ดีมาก
15.	เด็กชายอัษฎาวุธ	ศรีเจือทอง	4	4	3	4	15	ดี
16.	เด็กหญิงกัญญาจณ์	พูลสมบัติ	5	3	3	3	14	ดี
17.	เด็กหญิงเกศรินทร์	พุ่มมีน	5	5	4	4	18	ดีมาก
18.	เด็กหญิงจรรวรณ์	สุทธิประภา	3	3	3	3	12	ดี
19.	เด็กหญิงบุษยมาศ	ภูเลี้ยง	5	4	4	4	17	ดีมาก
20.	เด็กหญิงปทุมรัตน์	ข้าเนตร	5	5	4	4	18	ดีมาก
21.	เด็กหญิงเมธราณี	ทัศน์ทอง	5	5	4	4	18	ดีมาก
22.	เด็กหญิงรุ่งอรุณ	ลอยรัตน์	3	3	3	3	12	ดี
23.	เด็กหญิงศุภนิดา	สุขล้อม	4	4	4	4	16	ดีมาก
24.	เด็กหญิงสุกานดา	โพธิ์ปาน	4	3	2	3	12	ดี
25.	เด็กหญิงสุชาดา	ดาสัว	5	5	4	4	18	ดีมาก
26.	เด็กหญิงศิริรา	สีสังข์	2	2	2	2	8	พอใช้
27.	เด็กหญิงสมใจ	ทันพุทธ	5	3	3	3	14	ดี
28.	เด็กหญิงอินทอร	จันทร์อำรุง	5	3	3	3	14	ดี
29.	เด็กหญิงณัฏวรณ์	ปานะจันทร์	5	4	4	4	17	ดีมาก
30.	เด็กหญิงสุภารัตน์	บุญประทำ	4	3	3	3	13	ดี
31.	เด็กหญิงนิลวัลย์	จ้อยรักคุณ	1	2	2	3	7	พอใช้
32.	เด็กหญิงเจนจิรา	คงฉ้ง	3	4	3	3	13	ดี
33.	เด็กหญิงสุริดา	ภริยารมย์	5	4	4	4	17	ดีมาก
34.	เด็กชายจิรวัฒน์	บุทราม	4	3	3	4	14	ดี

เกณฑ์การให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 5 คะแนน

ประกอบด้วย

- 1.1 มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง
- 1.2 มีแนวคิดแปลกใหม่ต่างจากผู้อื่น
- 1.3 มีการออกแบบผลงานได้อย่างสวยงาม
- 1.4 มีความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับเรื่องที่ทำ
- 1.5 รู้จักการนำประสบการณ์มาสร้างสรรค์ผลงาน

การให้คะแนน

นักเรียนปฏิบัติได้ครบทั้ง	5	ข้อ	ให้	5	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	4	ข้อ	ให้	4	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	3	ข้อ	ให้	3	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	2	ข้อ	ให้	2	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	1	ข้อ	ให้	1	คะแนน
นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้เลย	ได้ 0				คะแนน

2. เทคนิคและการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ 5 คะแนน

ประกอบด้วย

- 2.1 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างครบถ้วน
- 2.2 รู้จักการวัสดุในท้องถิ่นมาใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
- 2.3 รู้จักการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์มาใช้
- 2.4 ทำงานโดยเห็นคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์
- 2.5 รู้จักการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์

การให้คะแนน

นักเรียนปฏิบัติได้ครบทั้ง	5	ข้อ	ให้	5	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	4	ข้อ	ให้	4	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	3	ข้อ	ให้	3	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	2	ข้อ	ให้	2	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	1	ข้อ	ให้	1	คะแนน
นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้เลย	ได้ 0				คะแนน

3. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 5 คะแนน

ประกอบด้วย

- 1.1 รู้จักการใช้เทคนิคและวิธีการทางศิลปะ
- 1.2 ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน
- 1.3 รู้จักการแก้ปัญหาในการทำงาน
- 1.4 รู้จักการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
- 1.5 มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงานศิลปะ

การให้คะแนน

นักเรียนปฏิบัติได้ครบทั้ง	5	ข้อ	ให้	5	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	4	ข้อ	ให้	4	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	3	ข้อ	ให้	3	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	2	ข้อ	ให้	2	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	1	ข้อ	ให้	1	คะแนน
นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้เลย ได้ 0 คะแนน					

4. ความสำเร็จของผลงาน 5 คะแนน

ประกอบด้วย

- 4.1 ผลงานมีความสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดไว้
- 4.2 ผลงานมีความสวยงาม สะอาด ประณีต
- 4.3 สร้างผลงานได้ด้วยตนเอง
- 4.4 ปรับปรุงแก้ไข ตกแต่ง เพิ่มเติมตาม คำแนะนำของผู้อื่น
- 4.5 ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

การให้คะแนน

นักเรียนปฏิบัติได้ครบทั้ง	5	ข้อ	ให้	5	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	4	ข้อ	ให้	4	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	3	ข้อ	ให้	3	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	2	ข้อ	ให้	2	คะแนน
นักเรียนปฏิบัติได้	1	ข้อ	ให้	1	คะแนน
นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้เลย ได้ 0 คะแนน					

ผลต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนวิชาศิลปะศึกษา
โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน โดยรวม

คนที่	คะแนนก่อนการ ทดลอง	คะแนนหลังการ ทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	10	14	4	16
2	14	14	0	0
3	10	13	3	9
4	10	10	0	0
5	14	15	1	1
6	12	15	3	9
7	14	16	2	4
8	13	14	1	1
9	11	14	3	9
10	12	15	3	9
11	14	17	3	9
12	13	14	1	1
13	8	12	4	16
14	13	19	6	36
15	13	15	2	4
16	12	14	2	4
17	13	18	5	25
18	10	12	2	4
19	10	17	7	49
20	10	18	8	64
21	12	18	6	36
22	8	12	4	16
23	10	16	6	36
24	8	12	4	16
25	12	18	6	36
26	7	8	1	1
27	6	14	8	64

คะแนนผลต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนวิชาศิลปศึกษา โดยการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน โดยรวม

คนที่	คะแนนก่อนการ ทดลอง	คะแนนหลังการ ทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
28	13	14	1	1
29	8	17	9	81
30	7	13	6	36
31	7	7	0	0
32	13	13	0	0
33	11	17	6	36
34	8	14	6	36
รวม	366	489	-123	665

ภาคผนวก

ภาคผนวก จ. ภาพประกอบการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
ภายในกลุ่ม

การนำเสนอผลงานในการทำโครงงาน

ครูคอยให้คำปรึกษาและคำแนะนำ
ในการทำโครงงาน

นำเสนอผลงานในการทำโครงงาน

การนำเสนอผลงานในการทำโครงงาน

การนำเสนอผลงานในการทำโครงงาน

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

นักเรียนสร้างสร้งงานเขียนภาพพระบายสี

นักเรียนสร้างสร้งงานภาพพิมพ์

นักเรียนสร้างสร้งงานปั้น

นักเรียนสร้างสร้งงานออกแบบเศษวัสดุ

นักเรียนปฏิบัติงานศิลปะด้วยความสนุกสนาน

นักเรียนนำเสนอผลงานศิลปะด้วยความ

เฟลิดเฟลิน
ภาคภูมิใจ
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1. อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะ
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ประพันธ์ กริมย์	ฝ่ายวัดผลและประเมินผล
โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา
กรุงเทพมหานคร
3. อาจารย์ประสารท ยินดี	อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
โรงเรียนวัดบัวแก้ว สำนักงานเขตคลองสามวา
กรุงเทพมหานคร

**ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา**

1. อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะ
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ประพันธ์ กิรัมย์	ฝ่ายวัดผลและประเมินผล
โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา
กรุงเทพมหานคร
3. อาจารย์ประสารท ยินดี	อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
โรงเรียนวัดบัวแก้ว สำนักงานเขตคลองสามวา
กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	ชุติมาพร อินทร์น้อย
เกิด	22 กันยายน พ.ศ. 2517
สถานที่เกิด	อ. ตะพานหิน จ. พิจิตร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8 หมู่ 6 แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ 10510
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5 โรงเรียนวัดสุขใจ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนรบุตรศึกษา อ. ตะพานหิน จ. พิจิตร
พ.ศ. 2536	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตะพานหิน อ. ตะพานหิน จ. พิจิตร
พ.ศ. 2542	คป. (ศิลปศึกษา) สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ อ. เมือง จ. เพชรบูรณ์
พ.ศ. 2549	กศ.ม. (ศิลปศึกษา) การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร